

TRŽIŠTA OSIGURANJA ZEMALJA ADRIA REGIJE: DUGOROČNI TRENDOVI I AKTUELNA KRETANJA U 2025. GODINI

Sažetak

Ovaj rad analizira tržišta osiguranja zemalja ADRIA regije (Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Sjeverne Makedonije, Slovenije i Srbije) u 2025. godini, uz komparativni pregled dugoročnih trendova u periodu 2007. – 2025. godine. Fokus je na rastu bruto zaračunatih premija, strukturi tržišta, makroekonomskom kontekstu i strateškim izazovima osiguravajućeg sektora. Rezultati pokazuju nastavak rasta ukupnih premija, uz dominaciju neživotnog osiguranja i stabilizaciju ili blagi pad segmenta životnog osiguranja. Tržišta ADRIA regije karakterišu heterogenost u razvijenosti – Slovenija prednjači po penetraciji osiguranja, rastu premije osiguranja od autoodgovornosti i inovacijama, dok ostale zemlje ostvaruju postepen napredak kroz rast imovinskog osiguranja i osiguranja od autoodgovornosti, digitalizaciju distribucije i diverzifikaciju proizvoda.

Analiza makroekonomskih pokazatelja ukazuje na izazove poput depopulacije, visoke nezaposlenosti, niskog BDP-a *per capita* i ograničene razvijenosti tržišta kapitala, što utječe na dugoročni razvoj sektora. Istovremeno, rast tehničkih rezervi i ulaganja u inostrana finansijska tržišta, kao i prisustvo stranih investicija, doprinosi stabilnosti sektora. Rad ističe važnost tehnoloških inovacija i digitalizacije, uključujući primjenu dronova, satelitskih tehnologija i vještačke inteligencije u procjeni i upravljanju rizicima te adaptaciju sektora na klimatske promjene i nove regulatorne zahtjeve EU, poput CBAM-a.

Zaključeno je da sektor osiguranja u ADRIA regiji pokazuje otpornost i postepeni razvoj, s potencijalom za povećanje penetracije, inovativnosti proizvoda i unapređenje upravljanja rizicima, čime se jača stabilnost ukupnog finansijskog sistema i doprinosi socioekonomskom razvoju regije.

Ključne riječi: ADRIA regija, tržišta osiguranja, premija osiguranja, neživotno osiguranje, životno osiguranje, digitalizacija, klimatski rizici, finansijska pismenost, makroekonomski izazovi

* Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli, Ul. Urfeta Vejzagića br. 8, 75000 Tuzla, Bosna i Hercegovina

Abstract

This study analyzes the insurance markets of the ADRIA region countries (Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Croatia, North Macedonia, Slovenia, and Serbia) in 2025, with a comparative overview of long-term trends between 2007 and 2025. The focus is on the growth of gross written premiums, market structure, macroeconomic context, and strategic sectoral challenges. The results indicate continued growth in total premiums, with a dominance of non-life insurance and stabilization or slight decline in the life insurance segment. The ADRIA markets exhibit heterogeneity in development – Slovenia leads in insurance penetration, growth of motor third party liability insurance and innovations, while other countries achieve gradual progress through property and motor third party liability insurance growth, digitalization of distribution channels, and product diversification.

Analysis of macroeconomic indicators highlights challenges such as depopulation, high unemployment, low GDP *per capita*, and underdeveloped capital markets, which affect long-term sector development. At the same time, growth in technical reserves and investments in foreign financial markets, along with the presence of foreign direct investment, contribute to sector stability. The study emphasizes the importance of technological innovation and digitalization, including the use of drones, satellite technology, and artificial intelligence for risk assessment and management, as well as the sector's adaptation to climate change and new EU regulatory requirements, such as the CBAM.

It is concluded that the ADRIA insurance sector demonstrates resilience and gradual development, with potential for increased penetration, innovative products, and improved risk management, thereby supporting financial system stability and contributing to the socio-economic development of the region.

Keywords: ADRIA region, insurance markets, insurance premium, non-life insurance, life insurance, digitalization, climate risks, financial literacy, macroeconomic challenges

1. Uvod

Najznačajniju karakteristiku osiguravajućeg sektora zemalja ADRIA regije (Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Sjeverne Makedonije, Slovenije i Srbije) u 2025. godini predstavlja **nastavak rasta bruto zaračunatih premija, s izraženom dominacijom segmenta neživotnog osiguranja i stabilizacijom kretanja u segmentu životnog osiguranja**. U **Bosni i Hercegovini** tržište osiguranja zabilježilo je rast ukupne premije od 8,0 % u 2025. godini u odnosu na prethodnu godinu, uz rast premije u oba segmenta

– neživotnom osiguranju (prije svega, obaveznom osiguranju od autoodgovornosti i osiguranju imovine) i životnom osiguranju – te povećanje isplaćenih odšteta. Rast iznosa likvidiranih šteta djelimično je povezan s inflatornim pritiscima (poskupljenjem auto-dijelova i zamjene vozila) i povećanjem troškova popravki i naknada. Ukupni trend rasta ukazuje na stabilnu potražnju za osiguravajućim proizvodima i relativno otpornu dinamiku tržišta uprkos makroekonomskim izazovima (Agencija za osiguranja u Bosni i Hercegovini, 2025; Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, 2025; Agencija za osiguranje Republike Srpske, 2025; XPRIMM Insurance Report – regional insurance statistics, 2025). Uslijed nedovoljne razvijenosti domaćih tržišta kapitala, društva za osiguranje u Bosni i Hercegovini sredstva rezervi plasiraju i na inostrana finansijska tržišta.

U **Crnoj Gori** sektor osiguranja pokazuje stabilnu ekspanziju i postepeno povećanje profesionalizacije tržišta. Ukupna premija osiguranja nastavlja rasti (po stopi od 10,5 % u 2025. u odnosu na prethodnu godinu), naročito u segmentu životnog osiguranja, dok dodatni impuls rastu dolazi iz segmenta osiguranja od autoodgovornosti, osiguranja nezgode i putnog i turističkog osiguranja, povezanog s rastom turističkog prometa. To je djelimično uzrokovano rastom broja registrovanih vozila, ali i jačanjem regulatornog nadzora i tržišne konkurencije (Insurance Supervision Agency of Montenegro, 2025; Montenegro Business, 2025). Iako je tržište relativno malo u odnosu na druge (veće) evropske zemlje, vidljiv je napredak u penetraciji osiguranja (učesću premije u BDP-u) i tržišnoj sofisticiranosti, posebno kroz širenje digitalnih prodajnih kanala i unapređenje distribucije proizvoda osiguranja.

U **Hrvatskoj** je ukupna premija prikupljena u 2025. godini porasla za 7,5 % u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu je rast neživotnog osiguranja bio posebno izražen (9,0 %), dok je segment životnog osiguranja bilježio stagnaciju (HANFA, 2025; XPRIMM Insurance Report, 2026). Najveći udio u ukupnoj premiji i dalje ima osiguranje od autoodgovornosti i ostala motorna osiguranja, praćena imovinskim i zdravstvenim osiguranjem (HANFA, 2025). Značajan doprinos rastu bilježe i dobrovoljna zdravstvena osiguranja, uslijed rasta potražnje za privatnim zdravstvenim uslugama. Rast tržišta dodatno je potaknut oporavkom ekonomskih aktivnosti, rastom potrošnje i postepenim jačanjem dobrovoljnih oblika zdravstvenog osiguranja.

U **Sjevernoj Makedoniji** tržište osiguranja u 2025. godini također bilježi stabilan rast ukupne premije (12,2 %), uz dominaciju neživotnog osiguranja, posebno u segmentima osiguranja od autoodgovornosti i imovinskog osiguranja. Struktura tržišta i dalje je obilježena relativno niskim učesćem životnog osiguranja u ukupnoj premiji, što je svakako karakteristika većine tržišta osiguranja ADRIA regije. Istovremeno, regulatorne institucije i osiguravajuća društva ulažu sve veće napore u modernizaciju distributivnih kanala, digitalizaciju usluga i razvoj novih proizvoda, uključujući dobrovoljna zdravstvena i

mikroosiguranja, s ciljem povećanja penetracije osiguranja u ukupnoj ekonomiji, što predstavlja jedan od ključnih razvojnih prioriteta tržišta u srednjem roku (Insurance Supervision Agency of North Macedonia, 2025).

U **Sloveniji** je osiguravajući sektor u 2025. godini zadržao poziciju najrazvijenijeg tržišta osiguranja u ADRIA regiji, uz zabilježen visoki rast ukupne premije (33,3 %) i relativno visoku penetraciju osiguranja u odnosu na ostale zemlje regije (5,1 %). Posebno značajnu ulogu ima regionalna osiguravajuća grupa Triglav Group, koja je tokom 2025. godine održala veoma čvrstu kapitalnu poziciju, ostvarila snažne poslovne rezultate i dodatno ojačala svoju poziciju najveće domaće regionalne grupe u ADRIA regiji. Rast poslovanja Grupe podstaknut je dobrim rezultatima u segmentu neživotnog osiguranja, širenjem aktivnosti na regionalnim tržištima te razvojem digitalnih rješenja i inovativnih osiguravajućih proizvoda. Na pojedinim tržištima u regiji ostvarene su dvocifrene stope rasta premija, što potvrđuje značaj internacionalne strategije i diverzifikacije poslovanja, uz dodatno jačanje sinergije između matičnog i regionalnih tržišta (Triglav Group, 2025).

U **Srbiji** je tržište osiguranja u 2025. godini nastavilo trend stabilnog rasta ukupne premije osiguranja (8,4 %), pri čemu segment neživotnog osiguranja i dalje dominira ukupnom strukturom tržišta. Osiguranje autoodgovornosti i osiguranje imovine ostaju ključni generatori premijskog prihoda, dok se u segmentu životnog osiguranja bilježi pad, iako postepeno jačaju investiciono-orijentisani proizvodi i dobrovoljna zdravstvena osiguranja. Također, rast premije podržan je povećanjem kreditne aktivnosti banaka, što indirektno utječe na rast kreditno vezanih osiguranja. Tržište karakteriše relativno visoka koncentracija i snažno prisustvo velikih međunarodnih osiguravajućih grupa, dok regulatorni okvir i nadzor Narodne banke Srbije doprinose stabilnosti i postepenom usklađivanju sa evropskim standardima regulative osiguravajućeg sektora (Narodna banka Srbije, 2025).

U kontekstualnom i komparativnom smislu, tržišta osiguranja zemalja ADRIA regije i dalje karakteriše **relativno niska razvijenost u odnosu na prosjek Evropske unije** (*European Union – EU*), **odnosno Evropskog ekonomskog prostora** (*European Economic Area – EEA*),¹ što se ogleda u **nižim stopama penetracije osiguranja** (učešća premije osiguranja u BDP-u) i **gustoće premije osiguranja** (premije osiguranja *per capita*). Dok je prosječna penetracija osiguranja u EEA iznosila 7,3 % u 2024. godini, u zemljama ADRIA regije ona se u toj godini kretala između 1,7 % i 4,0 %, uz određene razlike među zemljama (EIOPA, 2025). Najviši nivo razvijenosti tržišta osiguranja u regiji (tradicionalno) bilježi Slovenija, dok su ostala tržišta i dalje u fazi postepenog razvoja i konvergencije prema evropskim standardima. Slična situacija prisutna je i kod gustoće osiguranja, gdje premija *per capita* u zemljama regije

1 EEA obuhvata EU-27, Norvešku, Island i Lihtenštajn.

značajno zaostaje za prosjekom razvijenih evropskih tržišta, što ukazuje na značajan prostor za budući rast sektora, posebno u segmentima dobrovoljnih i dugoročnih osiguravajućih proizvoda. Uz finansijske rezultate, **stručni i regulatorni dijalozi u regiji** sve više se usmjeravaju na odgovore na makroekonomske izazove, digitalizaciju procesa (od *online* kupovine polisa, posebno personalizovanih polisa, preko digitalne obrade šteta, do primjene vještačke inteligencije u sektoru osiguranja, uključujući potpuno autonomno donošenje odluka i procjenu rizika u realnom vremenu) i razvoj novih osiguravajućih proizvoda prilagođenih promjenama u strukturi rizika, posebno onih povezanih s klimatskim promjenama i tehnološkim trendovima (poput parametarskog ili indeksnog osiguranja, osiguranja zasnovanog na korištenju, ESG/zelenih i sajber polisa osiguranja, osiguranja od rizika političke nestabilnosti i sl.). Sve veći značaj imaju ESG faktori i standardi (koji se odnose na zaštitu životne sredine, društvenu odgovornost i korporativno upravljanje) te upravljanje klimatskim i katastrofalnim rizicima. Naprimjer, ekstremne poplave koje su se u prošlosti smatrale događajima povratnog perioda od 100 ili 200 godina danas se, uslijed klimatskih promjena javljaju znatno češće, čak i u razmacima od svega nekoliko godina, 5 ili 10. U prilog tome govori i činjenica da su štete isplaćene na ime prirodnih katastrofa u regiji Srednjoistočne Evrope (*Central and Eastern Europe – CEE*) u 2024. godini dostigle približno polovinu ukupno zaračunate premije u segmentu imovinskog osiguranja, što ukazuje na značajan rast izloženosti osiguravajućeg sektora klimatskim rizicima. Ovakvi trendovi potvrđeni su i u analizama vodećih reosiguravatelja, poput Munich Re i Swiss Re, koji bilježe povećanje učestalosti i intenziteta katastrofalnih događaja u evropskim zemljama u posljednjoj deceniji. Nadalje, novi zahtjevi EU poput uvođenja mehanizma prekograničnog prilagođavanja cijene ugljika (Carbon Border Adjustment Mechanism – CBAM) predstavljaju regulatorni izazov, ali i stratešku priliku za osiguravajuća društva i druge finansijske institucije. Sve navedene teme sve češće dominiraju konferencijama u industriji osiguranja, kao i relevantnim regionalnim stručnim i regulatornim forumima.

Conditio sine qua non stabilnog i sigurnog kako osiguravajućeg sektora tako i ukupnog finansijskog sistema jesu povjerenje klijenata i poštenje i jednih i drugih. Da bi postojalo povjerenje mora da ima finansijskog znanja. Zato **finansijska pismenost o osiguranju** („*insurance matters*“ – osiguranje je investicija, a ne trošak) i **integracija finansijske edukacije uopće u obrazovni sistem** moraju biti zajednički projekat obrazovanja (posebno akademske zajednice), zatim regulatornih tijela i industrije osiguranja, kako bi se osigurao kvalitetan i održiv pristup finansijskoj edukaciji. Mladim osobama treba pružiti znanja i vještine koje će im pomoći da donose odgovorne finansijske odluke. Finansijska pismenost o proizvodima i mogućnostima osiguranja (uključujući životno osiguranje i osiguranje biznisa, poput SMSs u djelatnostima poljoprivrede i prehrambene industrije) je temelj rezistentnosti ukupne društvene zajednice na

postojeće i nove rizike, koji sa sobom nose potencijalne gubitke. Samo uz njihovu adekvatno pokriće, kao i pravovremenu zaštitu, društvo može smatrati da je spremno za budućnost. U tom smislu, spomenut ćemo ovdje da u razvijenom dijelu svijeta trenutno raste potražnja osiguravatelja za dronovima i satelitskom tehnologijom u cilju unapređenja prihvata rizika u osiguranje i procesa naknade osiguranjem pokrivenih šteta. Dronovi i sateliti omogućavaju osiguravajućim društvima brže, preciznije i jeftinije načine procjene rizika, praćenje imovine, brže rješavanje šteta, smanjenje prevara, automatizovane radne procese i sl. Također, kako klimatske prijetnje rastu (naprimjer, 1/5 svih osiguranih šteta uzrokovanih prirodnim katastrofama u posljednjih pet decenija desila se upravo u zadnjim godinama, 2023. i 2024. godini), potreba za osiguranjem nije samo pitanje osiguravajućeg sektora, već je javni prioritet.

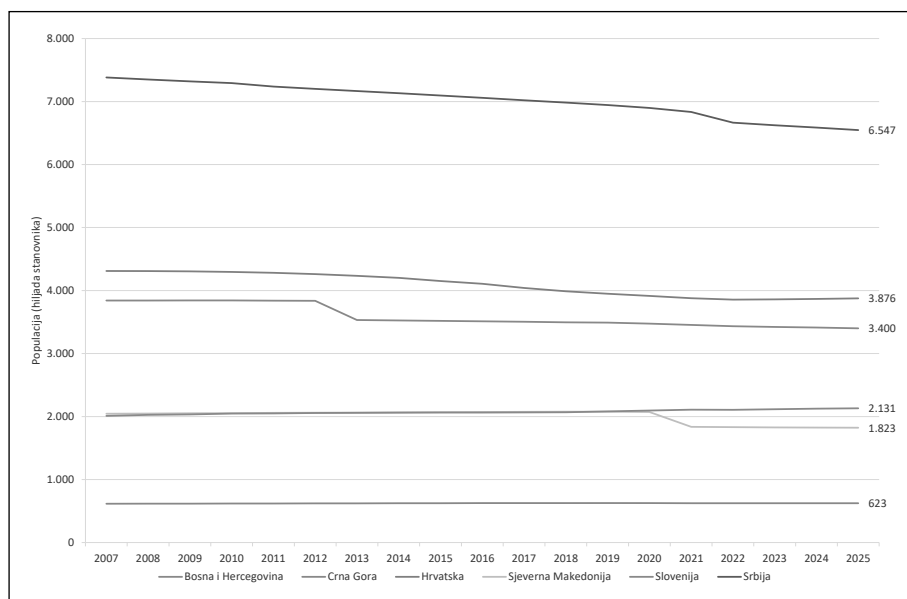
Sveukupno posmatrano, sektor osiguranja u ADRIA regiji u 2025. godini karakterišu **nastavak rasta premija, dominacija neživotnog osiguranja, stagnacija ili blagi pad segmenta životnog osiguranja te povećana usmjerenost na postepeno unapređenje regulatornih okvira, digitalizaciju i inovacije proizvoda**. Ovi trendovi ukazuju na relativnu stabilnost sektora i njegov potencijal za daljnji razvoj u srednjem roku, uz očekivano postepeno približavanje evropskim standardima razvijenosti tržišta osiguranja. Širi evropski trendovi također potvrđuju dominaciju neživotnog osiguranja i relativno sporiji rast segmenta životnog osiguranja, što je posljedica promjena u makroekonomskom okruženju, inflacije i promjena u investicionim preferencijama osiguranika (Insurance Europe, 2024; Swiss Re Institute, 2024). U isto vrijeme, regulatorne institucije u Evropi sve više naglašavaju važnost upravljanja klimatskim, makroekonomskim i digitalnim rizicima u osiguravajućem sektoru, uz jačanje prudencionog (opreznosnog) sistema nadzora i implementaciju novih regulatornih inicijativa (EIOPA, 2024; OECD, 2024).

2. ADRIA regija kroz prizmu dinamike odabranih makroekonomskih pokazatelja

Uvidom u neke od glavnih makroekonomskih pokazatelja zemalja ADRIA regije moguće je analizu razvoja tržišta osiguranja zemalja ove regije situirati unutar šireg geografskog okvira ekonomskih kretanja. Uporedna analiza odabranih makroekonomskih pokazatelja u posmatranom devetnaestogodišnjem periodu (od 2007. do 2025. godine) omogućava uvid u glavne dugoročne trendove, počev od globalne finansijske krize do danas, s posebnim akcentom na promjene u makroekonomskom okruženju u 2025. godini u odnosu na prethodnu godinu.

Na slici 1, koja ilustruje kretanje **ukupnog broja stanovnika** po pojedinim zemljama ADRIA regije, može se uočiti nastavak trenda depopulacije u većini posmatranih zemalja, izuzev Slovenije (kod koje je primijetan blagi rast broja stanovnika).

Slika 1. Populacija zemalja ADRIA regije (2007. – 2025.)

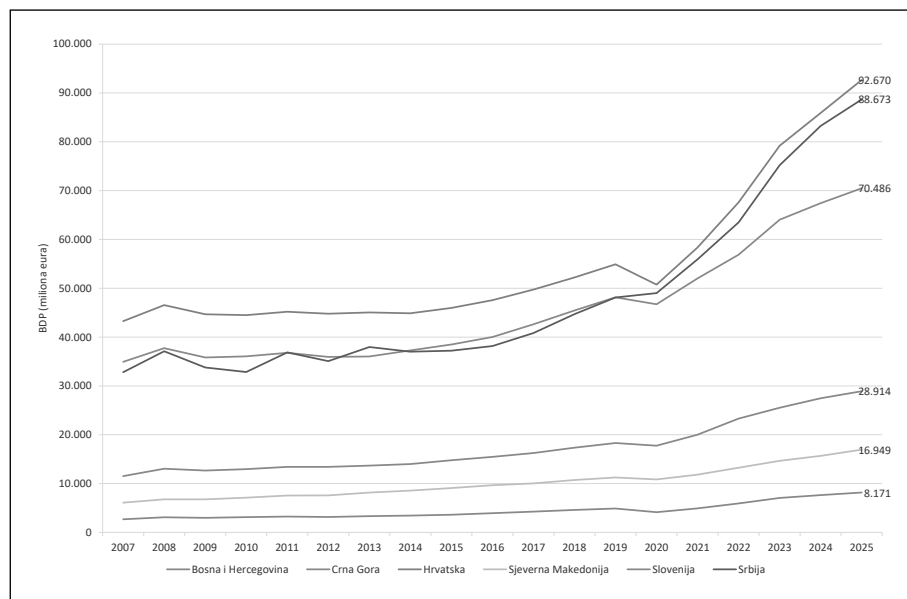

Ukupan broj stanovnika ADRIA regije u 2025. godini bio je 18,4 miliona, što predstavlja svega 4,1 % populacije zemalja EU (4,0 % populacije EEA), koja je dostigla 450,6 miliona stanovnika (456,7 miliona stanovnika za EEA). U uporedbi sa početkom perioda posmatranja, tj. 2007. godinom, ukupna populacija ADRIA regije smanjena je za 8,9 % (tj. 1,8 miliona stanovnika), dok je u 2025. godini u odnosu na prethodnu godinu zabilježen pad od 0,2 % (tj. 36,8 hiljada stanovnika). Depopulacija ADRIA regije (izuzev donekle Slovenije) objašnjava se brojnim faktorima, kao što su: demografsko starenje, visoka stopa nezaposlenosti u pojedinim zemljama, koja dalje uzrokuje migracije prema zapadnoevropskim zemljama (posebno mlade populacije), potom prisustvo korupcije, politička nestabilnost u nekim zemljama itd.²

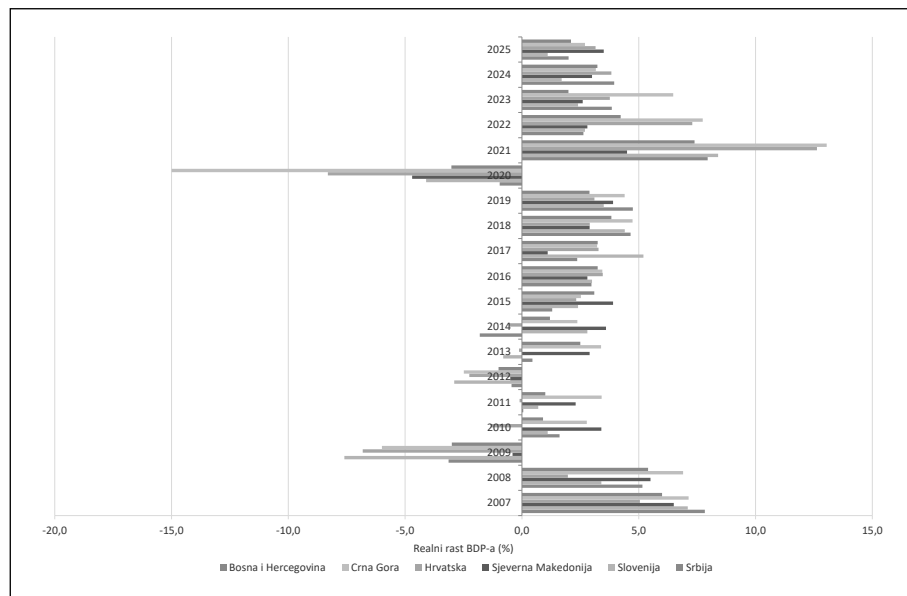
Bruto domaći proizvod (BDP) po tekućim cijenama ADRIA regije u 2025. godini iznosio je 305,9 milijardi eura. Poređenja radi, to je svega 1,63 % BDP-a EU (odnosno 1,58 % BDP-a EEA), koji je u 2025. godini iznosio 18.801,8 milijardi eura (odnosno 19.306,9 milijardi eura za EEA). Grafički prikaz kretanja BDP-a zemalja ADRIA regije u periodu od 2007. do 2025. godine dat je na slici 2.

² Makroekonomski podaci za EU i EEA preuzeti su iz baze podataka Eurostat, tj. sa web stranice <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, a za ADRIA regiju iz baza podataka državnih statističkih zavoda i centralnih/narodnih banaka pojedinih zemalja.

Slika 2. BDP, tekuće cijene zemalja ADRIA regije (2007. – 2025.)

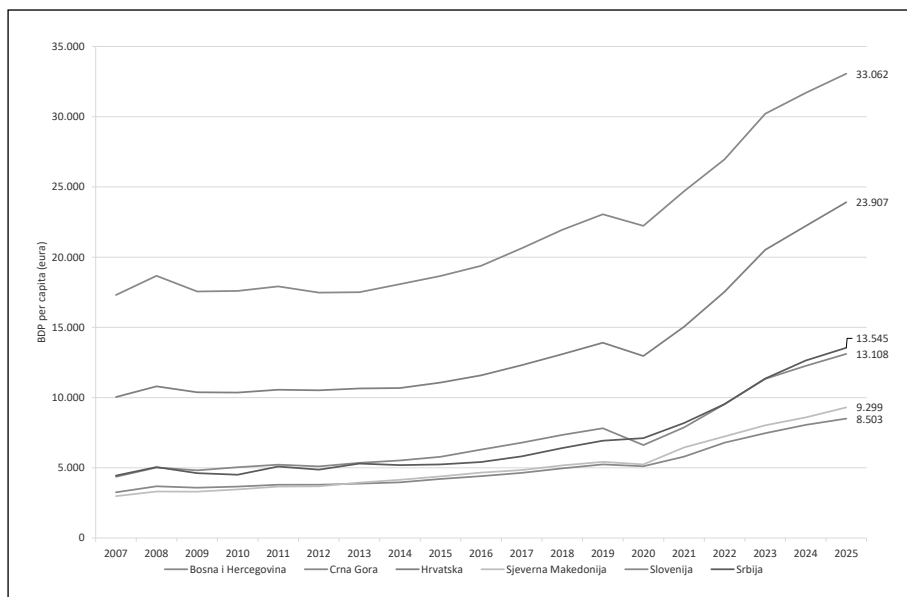
Slika 3. Stope realnog rasta BDP-a zemalja ADRIA regije (2007. – 2025.)

Slika 3 ilustruje kretanje godišnjih **stopa realnog rasta BDP-a** pojedinih zemalja ADRIA godine u posmatranom periodu. Kada je riječ o 2025. godini, zemlje ADRIA regije zabilježile su prosječnu stopu realnog rasta BDP-a od 2,4 % u odnosu na prethodnu godinu. Istovremeno, zemlje EU ostvarile su stopu realnog rasta BDP-a od 1,5 %.

Nadalje, **BDP per capita** u ADRIA regiji u 2025. godini iznosio je 16.623 eura i znatno je manji od prosjeka EU od 41.600 eura, odnosno prosjeka EEA od 42.277 eura (ili, alternativno, za 2,50 i 2,54 puta manji od ovih prosjeka, respektivno). BDP per capita u ADRIA regiji povećan je za 6,6 % (1.036 eura) u 2025. godini u odnosu na prethodnu godinu. Kretanje BDP-a per capita po pojedinim zemljama ADRIA regije u periodu od 2007. do 2025. godine prikazano je na slici 4.

Slika 4. BDP per capita zemalja ADRIA regije (2007. – 2025.)

Može se uočiti da najveći BDP per capita u ADRIA regiji u posmatranom devetnaestogodišnjem periodu ima Slovenija. U 2025. godini njen BDP per capita iznosio je 33.062 eura, što je 79,5 % prosjeka EU, odnosno 78,2 % prosjeka EEA. Ostale zemlje ADRIA regije, osim Hrvatske (23.907 eura), imaju BDP per capita znatno manji od 20.000 eura. Dalje, većina stranih direktnih investicija u ADRIA regiji proizlazi iz **interregionalne saradnje** među zemljama regije, dok preostali dio investicionih tokova dolazi iz država EU, Kine, zemalja Bliskog istoka i Ruske Federacije. U okviru interregionalnih investicionih kretanja, **Slovenija se izdvaja kao najznačajniji investitor**, s izraženim

prisustvom u bankarskom, osiguravajućem i energetsom sektoru. Strani investitori godinama pokazuju **najveći interes za energetske i finansijske sektor**, pri čemu su ulaganja usmjerena na proizvodnju električne energije, obnovljive izvore, bankarstvo i osiguranje. Također, sve je izraženija i diverzifikacija investicionih aktivnosti prema prerađivačkoj industriji, posebno u automobilske industriji i proizvodnji komponenti, te u segmentu proizvodnje organske hrane i pića. Značajan rast bilježe i ulaganja u saobraćajnu i energetsku infrastrukturu, kao i u turizam, naročito kroz razvoj hotelskih kapaciteta i prateće turističke ponude.

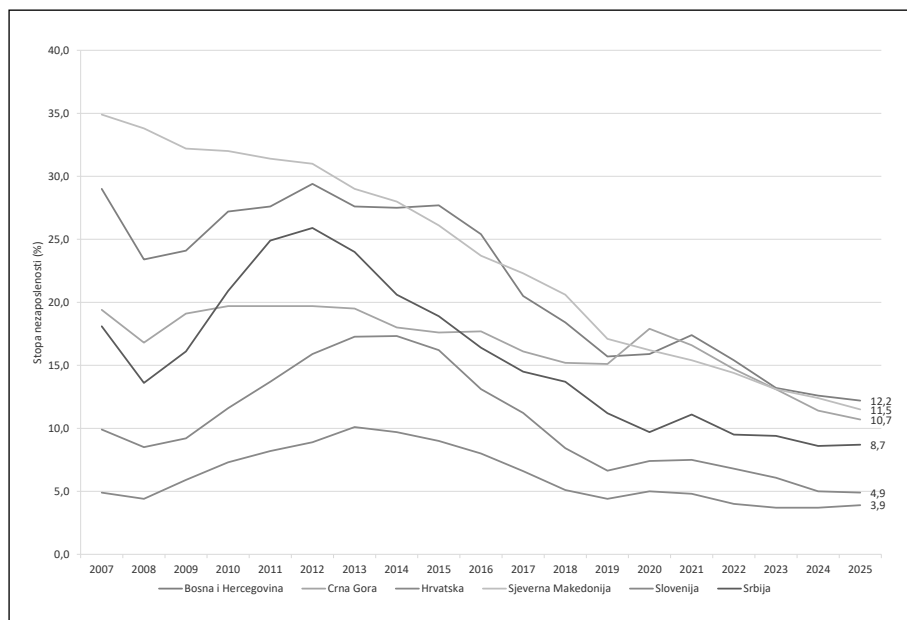
Međutim, za većinu zemalja ADRIA regije, osim Slovenije i donekle Hrvatske, može se konstatovati da se nalaze u „**zamci srednjeg dohotka**“ odnosno razvoja – situaciji kada ekonomije, nakon dostizanja srednjeg nivoa dohotka, ne uspijevaju ostvariti strukturne transformacije neophodne za prelazak u grupu razvijenih zemalja. Zemlje poput Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije ostaju posebno ranjive (fragilne) iz više razloga: oslanjanje na jeftinu radnu snagu, značajan obim državnih subvencija, zavisnost od stranih direktnih investicija, proizvodna struktura dominantno usmjerena na sektore niske tehnološke složenosti, prisutnost korupcije, nedostatak razvijenog domaćeg tržišta kapitala te kontinuirane emigracije visokoobrazovanog i kvalifikovanog kadra.

U periodu 2007. – 2025. godine zemlje ADRIA regije pretežno su se suočavale s relativno visokom **stopom nezaposlenosti** (posebno izraženom među mladim osobama), što je prikazano na slici 5. Iako je u posljednjih nekoliko godina u pojedinim zemljama evidentan trend smanjenja stope nezaposlenosti, **nezaposlenost mladih i dalje ostaje jedan od ključnih strukturnih problema tržišta rada**. Ovakva kretanja dodatno podstiču intenziviranje migracija, pri čemu značajan broj mladih, nezaposlenih, ali i visokoobrazovanih osoba emigrira prema zemljama EU. Navedeni trend predstavlja ozbiljan izazov za dugoročni socioekonomski razvoj ADRIA regije, posebno u kontekstu liberalizacije i sve veće otvorenosti tržišta rada EU.

Istovremeno, nepovoljna demografska kretanja dovode do smanjenja udjela radno sposobnog stanovništva, što rezultira pogoršanjem odnosa između broja zaposlenih i penzionisanih lica (tj. sve manje radnika izdržava sve više penzionera, tako da sistem međugeneracijske solidarnosti, građen decenijama, sve teže opstaje ili, pak, postaje neodrživ). Takva struktura stanovništva dodatno povećava pritisak na sisteme socijalnog, penzionog i zdravstvenog osiguranja te dugoročno ograničava fiskalni prostor za razvojne politike i održivost javnih finansija.

Nadalje, jedan od glavnih makroekonomskih izazova posljednjih godina u ADRIA regiji je **inflacija**, a ona se kada je riječ o osiguranju naročito vidi kod automobilske (posebno kasko) i zdravstvenih osiguranja. Kao što je prikazano

Slika 5. Stope nezaposlenosti u zemljama ADRIA regije (2007. – 2025.)

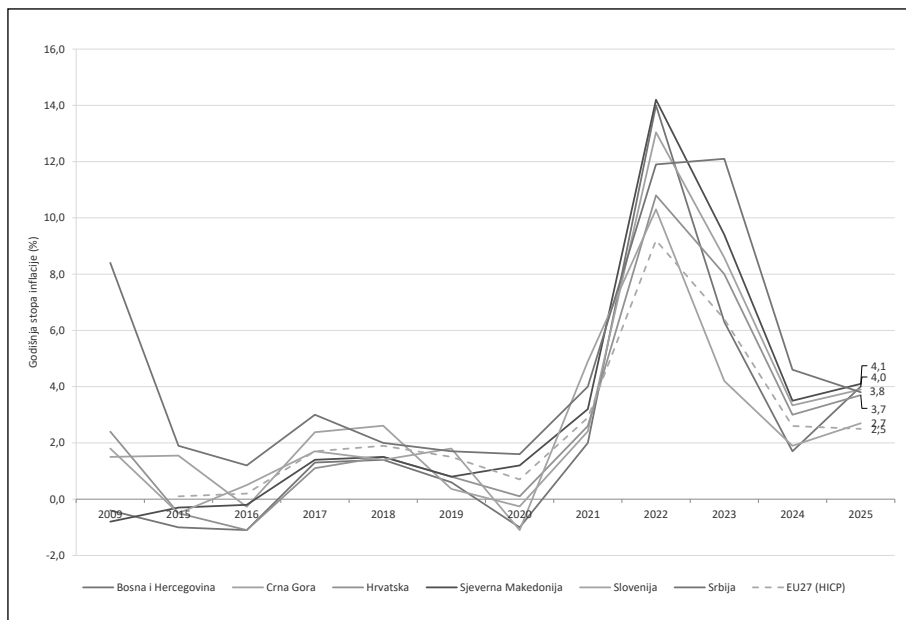

na slici 6, prosječne godišnje stope inflacije u zemljama ADRIA regije, nakon izuzetno visokih vrijednosti zabilježenih tokom 2022. godine, bilježe pad u 2023., a još izraženiji u 2024. godini, da bi u 2025. godini došlo pretežno do blagog rasta stopa inflacije. Izuzetak predstavlja Srbija, gdje je stopa inflacije nastavila rasti i u 2023. godini, dostigavši 12,1 %, dok je značajan pad zabilježen tek u 2024. godini, kada je iznosila 4,6 %, i bila najviša stopa u regiji. Međutim, najvišu stopu inflacije u 2025. godini zabilježile su Sjeverna Makedonija, 4,1 %, kao i Bosna i Hercegovina, 4,0 %, iako je u Bosni i Hercegovini implementiran *currency board* aranžman, s eurom kao sidro valutom. Ovo iz razloga što je slično kretanje stope inflacije zabilježeno i u EU u periodu od 2022. godine, pri čemu je prosječna godišnja stopa inflacije u 2025. godini iznosila 2,5 % (harmonizovani indeks potrošačkih cijena, HICP).

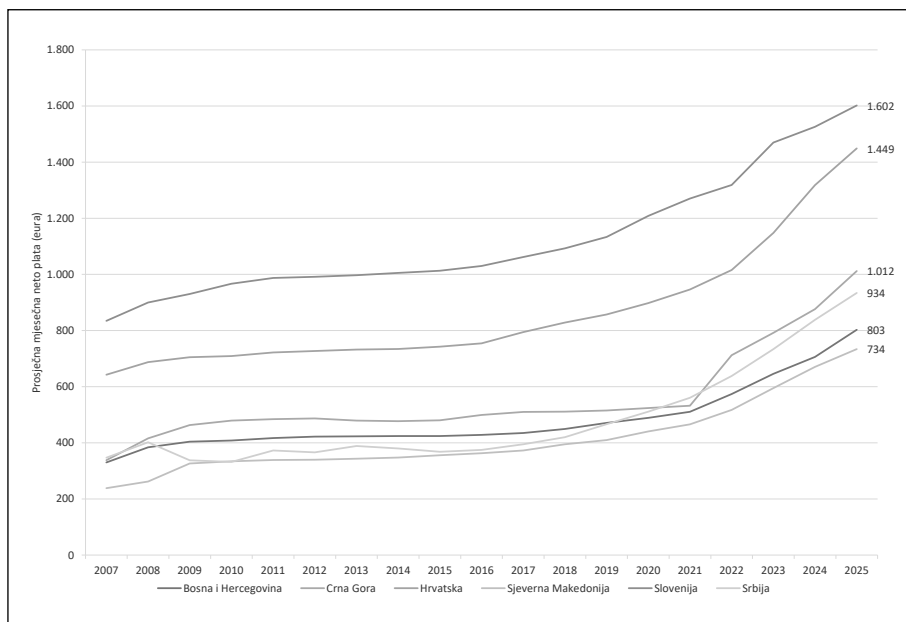
Na slici 7 prikazan je trend **prosječne (mjesečne) neto plate** u pojedinim zemljama ADRIA regije u periodu 2007. – 2025. godine.

Najveća prosječna neto plata u 2025. godini zabilježena je u Sloveniji i iznosila je 1.602 eura, a odmah iza nje je Hrvatska sa 1.449 eura. U ostalim zemljama ADRIA regije prosječne neto plate i dalje su oko 1.000 eura (Crna Gora) ili manje (Srbija, Bosna i Hercegovina te Sjeverna Makedonija). Pa ipak, sve zemlje ADRIA regije u 2025. godini ostvarile su rast prosječne neto zarade u odnosu na prethodnu godinu (na nivou regije, u prosjeku, po stopi od 10,1 %).

Slika 6. Stope inflacije zemalja ADRIA regije (2014. – 2025.)

Slika 7. Prosječne neto plate u zemljama ADRIA regije (2007. – 2025.)

3. Dugoročni trendovi na tržištima osiguranja zemalja ADRIA regije

Tržišta osiguranja zemalja ADRIA regije pokazuju relativnu **rezistentnost na globalna ekonomska kretanja i ciklične poremećaje**. Kada je u pitanju 2025. godina, sva posmatrana tržišta nastavila su trend rasta bruto zaračunate premije u odnosu na prethodnu godinu, čime je potvrđena stabilnost sektora uprkos izazovnom makroekonomskom okruženju (svojevrsni izuzetak predstavlja Slovenija, jer je u 2024. godini u odnosu na godinu ranije imala pad ukupne premije od 10,9 %, da bi u 2025. godini premija porasla za 33,3 % u odnosu na 2024. godinu).

Komparativna analiza tržišta osiguranja pojedinih zemalja ADRIA regije, uz njihovo poređenje s agregatnim podacima za EEA i regiju CEE, ukazuje na izraženu heterogenost u pogledu ključnih strukturnih i razvojnih pokazatelja. Za analizu su korišteni podaci koji su u vrijeme provođenja istraživanja bili dostupni u službenim izvještajima relevantnih institucija za pojedina tržišta osiguranja ADRIA regije, odnosno nadležnih tijela za superviziju sektora osiguranja i nacionalnih udruženja osiguravajućih društava. Izuzetak predstavlja tržište osiguranja Srbije, za koje Narodna banka u vrijeme provođenja istraživanja nije publikovala službene podatke za 2025. godinu, pa je procjena ključnih pokazatelja izvršena na osnovu objavljenih podataka za treći kvartal 2025. godine. Za Sloveniju su korišteni preliminarni mjesečni podaci o premiji po vrstama osiguranja, koje je Slovensko udruženje osiguravatelja objavilo za decembar 2025. godine, a učešće pojedinih osiguravatelja u ukupnoj premiji i podaci o štetama procijenjeni su na osnovu objavljenih podataka za treći kvartal 2025. godine. Pored toga, posljednji dostupni agregirani podaci za EEA i CEE odnose se na 2024. godinu te su korišteni kao referentna osnova za uporednu analizu.

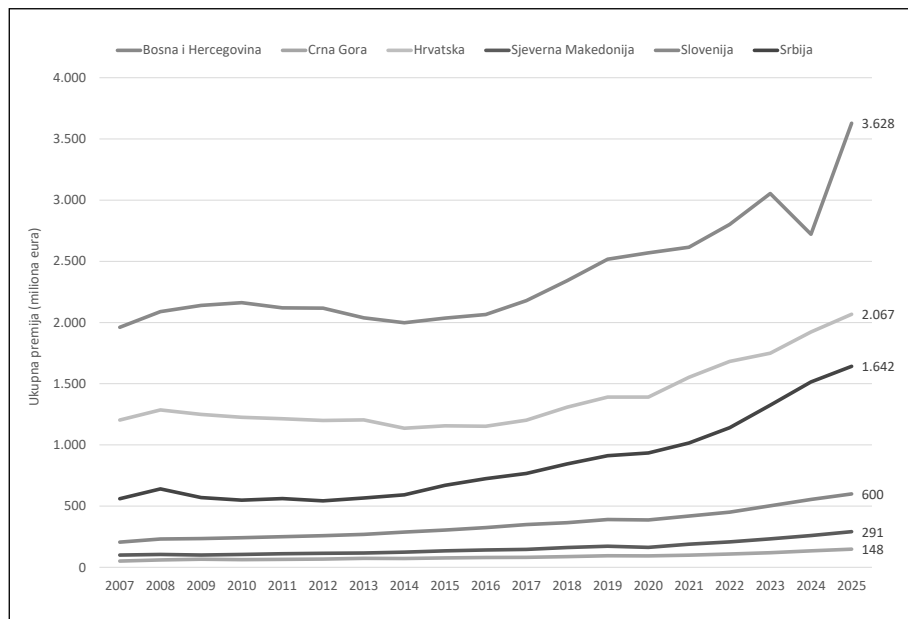
Pri interpretaciji rezultata potrebno je imati u vidu da agregirani podaci za EEA³ uključuju i tržišta Slovenije i Hrvatske, dok statistika za CEE⁴ obuhvata i sve zemlje ADRIA regije, što implicira djelimično preklapanje posmatranih agregata. Za zemlje ADRIA regije koje imaju status kandidata za članstvo u EU, **poređenje s EEA zemljama** pruža indicaciju stepena regulatorne i tržišne konvergencije, dok **poređenje s CEE grupom zemalja** omogućava preciznije sagledavanje razvojnih razlika i identifikaciju prioriteta u procesu harmonizacije i daljnje integracije.

Na slici 8 prikazano je kretanje ukupne premije osiguranja u zemljama ADRIA regije tokom posmatranog perioda.

3 Podatke o sektoru osiguranja EEA prikuplja Evropska agencija za osiguranje i strukovno penziono osiguranje (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA). Ovdje su korišteni izvještaji o premiji, koje EIOPA prikuplja za pojedine osiguravatelje po zemljama članicama EEA.

4 XPRIMM Insurance Publications. (2025). *Insurance Report*. Full Year 2024.

Slika 8. Premije osiguranja na tržištima ADRIA regije (2007. – 2025.)

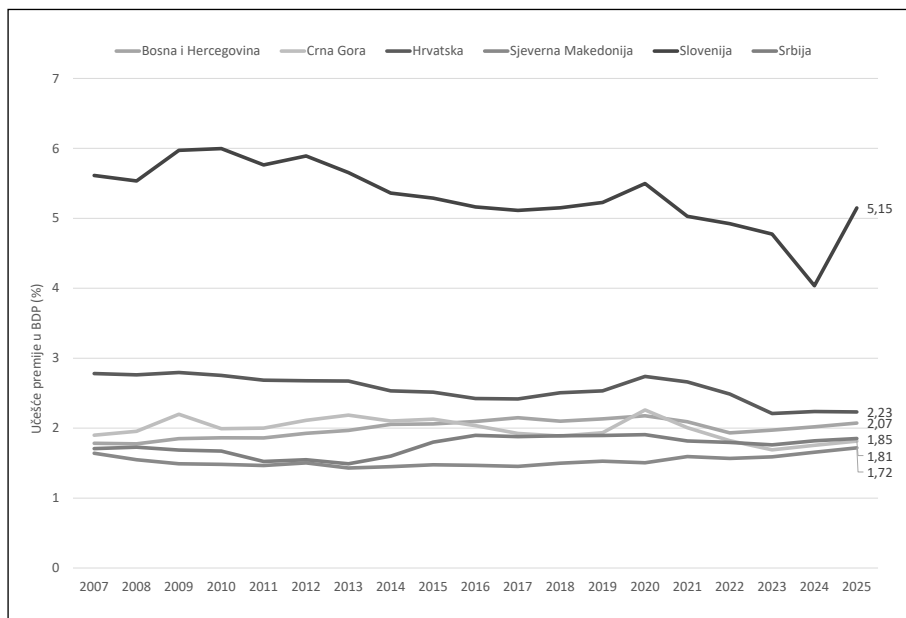
Ukupna premija osiguranja u zemljama ADRIA regije u 2025. godini iznosila je 8.376,8 miliona eura, što predstavlja **rekordni rast od 17,9 %** u odnosu na 2024. godinu, što je značajno povećanje u odnosu na stopu rasta u 2024. godini od 1,8 % u odnosu na 2023 godinu. Ovi rezultati slijede nakon prethodnog rekordnog rasta tržišta osiguranja u ADRIA regiji 2023. godine, kada je ukupna premija u odnosu na prethodnu godinu porasla za 9,3 % – najviši nivo zabilježen u periodu 2007. – 2025. godine.

U komparativnom smislu, ukupna premija osiguranja u zemljama ADRIA regije bila je čak **190 puta manja od ukupne premije osiguranja zemalja članica EEA** u 2024. godini, koja je iznosila 1.350,5 milijardi eura, te **7,5 puta manja od ukupne premije zemalja CEE regije**, koja je u 2024. godini iznosila 53.549,2 miliona eura. Posljednji podaci zorno ilustruju **ogroman razvojni jaz između ADRIA regije i razvijenih dijelova Evrope (posebno EEA) u pogledu tržišta osiguranja**, odnosno veličine tržišta izražene ukupnom premijom.

Slika 9 ilustruje trend u penetraciji osiguranja po pojedinim zemljama ADRIA regije.

Prosječna penetracija osiguranja u ADRIA regiji u 2025. godini iznosila je 2,7 %, uz **blago povećanje** u odnosu na 2024. godinu. Međutim, uprkos ovom poboljšanju, nivo penetracije ostaje ispod pretpandemijskog nivoa, budući da je od izbijanja pandemije koronavirusa Covid-19 2020. godine,

Slika 9. Trend penetracije osiguranja na tržištima ADRIA regije (2007. – 2025.)

kada je iznosila 3,1 %, zabilježen opadajući trend, što ukazuje na sporiji strukturni oporavak tržišta osiguranja u regiji.

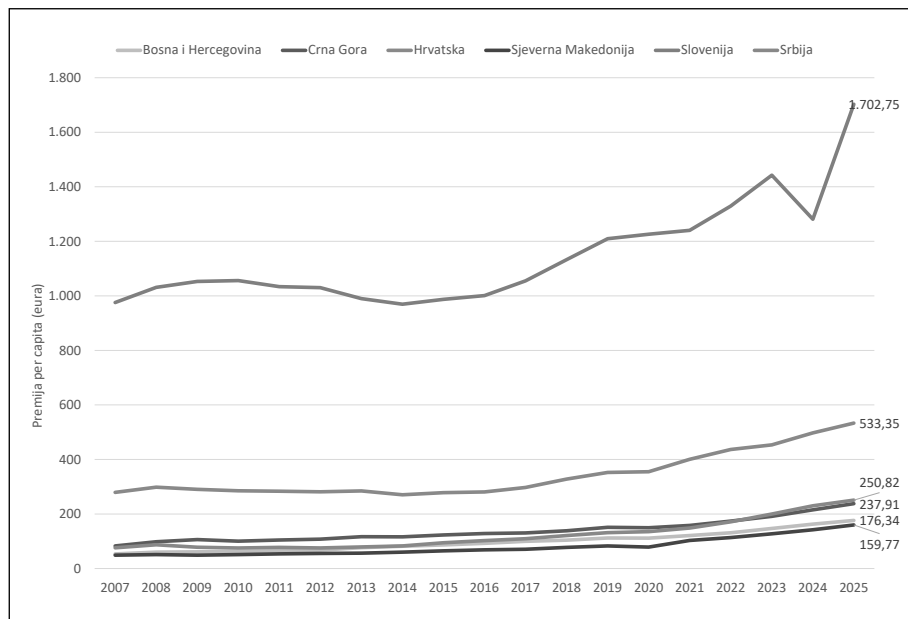
Najviši nivo penetracije osiguranja u cijelom posmatranom periodu bilježi Slovenija, uključujući i 2025. godinu, kada je iznosio 5,1 %. Međutim, i Slovenija u tom pogledu prati regionalna kretanja, budući da navedeni rezultat predstavlja prvi rast penetracije nakon 2020. godine, kada je dostignut nivo od 5,5 %, što ukazuje na postepeni oporavak nakon višegodišnjeg pada. Nasuprot tome, **najmanju penetraciju osiguranja** duži niz godina pa tako i 2025. godine **ima Sjeverna Makedonija**, svega 1,7 %, što je nešto malo iznad penetracije osiguranja u ovoj zemlji na početku perioda posmatranja, 2007. godine (1,6 %).

Poređenja radi, **tržište EEA zabilježilo je prosječnu penetraciju osiguranja od 7,3 %** (posljednji dostupan podatak, za 2024. godinu), što je 2,9 puta više nego u ADRIA regiji. Pored toga, tržište osiguranja **CEE** imalo je nešto nižu penetraciju osiguranja u odnosu na ADRIA regiju, **2,2 %** (posljednji dostupan podatak, za 2024. godinu).

Slika 10 prikazuje kretanje gustoće osiguranja u pojedinim zemljama ADRIA regije u posmatranom periodu.

ADRIA regija je u 2025. godini ostvarila rast premije osiguranja per capita od 18,1 % u odnosu na 2024. godinu, pri čemu je ona povećana sa 386 eura na 455 eura. Ovakav rast može se dovesti u vezu, između ostalog,

Slika 10. Gustoća osiguranja na tržištima ADRIA regije (2007. – 2025.)

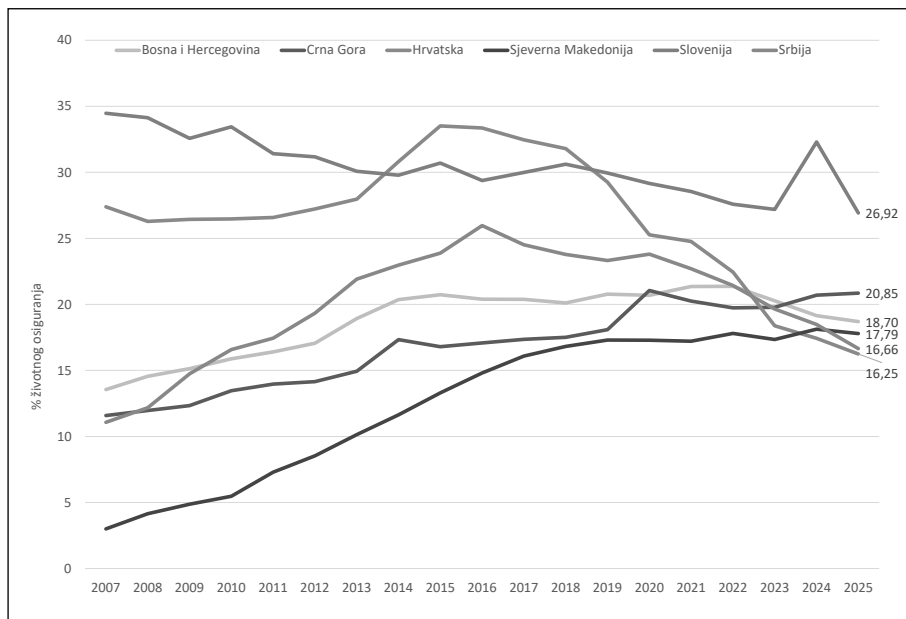
sa depopulacionim trendom u većini zemaljama regije (osim Slovenije), budući da smanjenje broja stanovnika, uz istovremeni rast ukupne premije, rezultira povećanjem pokazatelja premije *per capita*.

U komparativnom smislu, **tržište EEA zabilježilo je u 2024. godini premiju osiguranja *per capita* u iznosu od 2.966 eura**, što je čak 7,7 puta više u odnosu na premiju osiguranja *per capita* u zemljama ADRIA regije. Tržište **CEE** ostvarilo je u 2024. godini premiju osiguranja *per capita* gotovo na nivou ADRIA regije, u iznosu od **458 eura**.

Kao i kod penetracije osiguranja, **najveću premiju osiguranja *per capita*** u cijelom posmatranom periodu bilježila je **Slovenija** pa tako i u 2025. godini, kada je iznosila 1.702,8 eura, što predstavlja 57,4 % EEA prosjeka iz 2024. godine. Hrvatska, kao druga zemlja ADRIA regije koja je i EU članica, imala je premiju osiguranja *per capita* 3,2 puta manju u odnosu na Sloveniju (533,4 eura), odnosno svega 18,0 % EEA prosjeka iz 2024. godine. Nasuprot tome, najmanju premiju osiguranja *per capita* u gotovo cijelom periodu posmatranja (2007. – 2025.) imala je Sjeverna Makedonija, u 2025. godini konkretno – 159,8 eura, što predstavlja svega 35,1 % prosjeka ADRIA regije u 2025. godini, odnosno tek 5,4 % EEA prosjeka iz 2024. godine.

Nadalje, slika 11 ilustruje učešće životnog osiguranja u ukupnoj premiji tržišta ADRIA regije u posmatranom periodu.

Slika 11. Učešće životnog osiguranja u ukupnoj premiji tržišta ADRIA regije (2007. – 2025.)

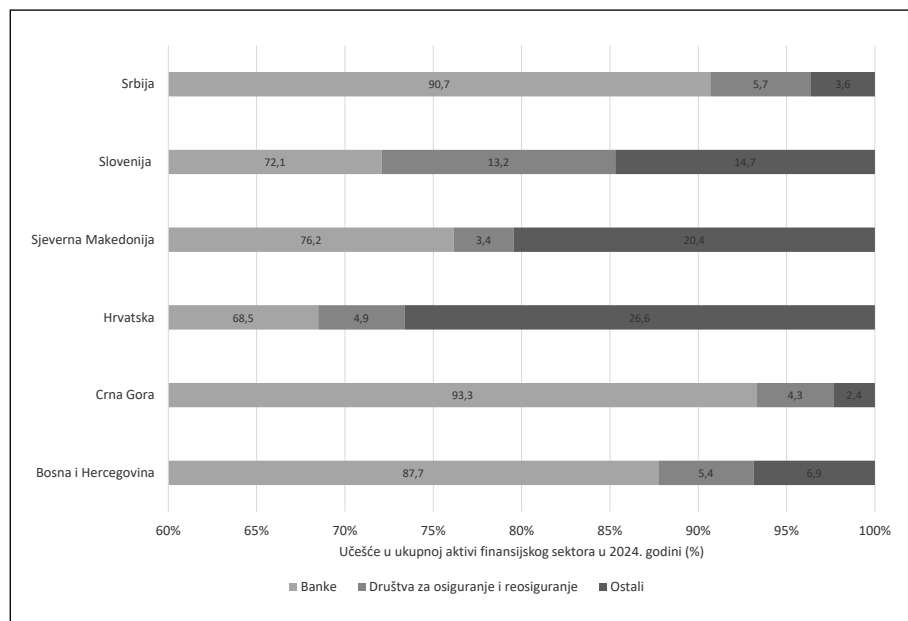
U pogledu strukture premije osiguranja, **prosječno učešće životnih osiguranja u ukupnoj premiji ADRIA regije u 2025. godini iznosilo je 21,3 %** (tj. nešto više od petine ukupne premije), što predstavlja **smanjenje** u odnosu na 2024. godinu, kada je taj udio iznosio 23,6 %. Nasuprot tome, **na tržištu zemalja članica EEA prosječno učešće životnih osiguranja dostiglo je 57,1 %** u 2024. godini (tj. više od polovine ukupne premije), **uz rast** u odnosu na 2023. godinu (55,7 %). U zemljama CEE ovaj pokazatelj iznosio je 25,7 %, što također ukazuje na blagi pad u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 26,2 %.

Kao što se može primijetiti sa slike 11, najveće učešće životnih osiguranja u 2025. godini zabilježeno je u Sloveniji, 26,9 %, pri čemu je na tom tržištu evidentan i najveći pad učešća u odnosu na 2024. godinu, kada je isto bilo 32,3 %. Suprotno, najmanje učešće životnih osiguranja u ukupnoj premiji u 2025. godini zabilježeno je u Hrvatskoj, 16,3 %, i Srbiji, 16,7 %, pri čemu Hrvatska već treću godinu zaredom bilježi najniži udio, što je djelimično povezano s efektima implementacije MSFI 17 (o čemu će biti riječi u nastavku). Što se tiče ostalih zemalja ADRIA regije, udio životnih osiguranja u ukupnoj premiji iznosio je 18,7 % u Bosni i Hercegovini, 20,9 % u Crnoj Gori i 17,8 % u Sjevernoj Makedoniji. Dakle, **sve zemlje ADRIA regije zabilježile su smanjenje učešća životnih osiguranja, izuzev Crne Gore, gdje je ovaj pokazatelj ostao gotovo nepromijenjen.**

Kada se posmatra učešće pojedinih finansijskih posrednika u ukupnoj aktivi finansijskog sistema zemalja ADRIA regije, onda se može jednoznačno zaključiti da **dominiraju poslovne (komercijalne) banke**. Njihovo najmanje učešće zabilježeno je u Hrvatskoj, 68,5 %, i Sloveniji, 72,1 %, kao članicama EU. Međutim, u zemljama ADRIA regije koje imaju status kandidata za članstvo evidentirana su znatno veća učešća: 76,2 % u Sjevernoj Makedoniji, 87,7 % u Bosni i Hercegovini, 90,7 % u Srbiji te čak 93,3 % u Crnoj Gori.

Dugi niz godina poslovne banke igraju ključnu ulogu u očuvanju ekonomske stabilnosti i podsticanju privrednog razvoja u zemljama ADRIA regije, dok **nebankarske finansijske institucije (a s njima i osiguravajuća društva) imaju relativno manji značaj**, posmatrano kroz njihov udio u ukupnoj aktivi finansijskog sistema. Ovakva struktura u literaturi se označava kao **bankocentričnost finansijskog sistema**, što se jasno može uočiti i na slici 12, koja prikazuje udio pojedinih finansijskih institucija u ukupnoj finansijskoj aktivi u 2024. godini po zemljama ADRIA regije.⁵

Slika 12. Učešće u ukupnoj aktivi finansijskog sistema u 2024. godini (%)

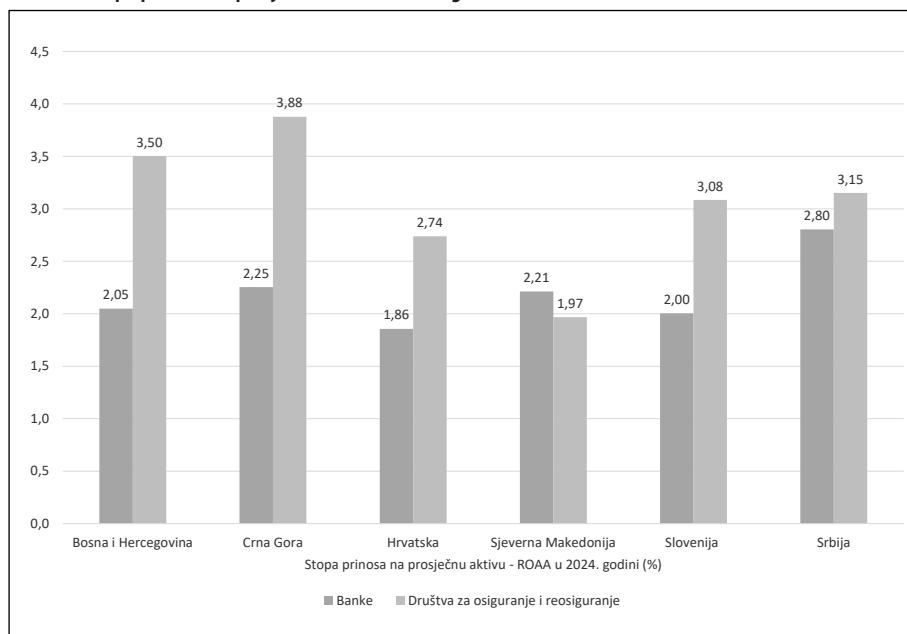
Ukupna aktiva finansijskog sistema ADRIA regije u 2024. godini iznosila je 311,4 milijarde eura, uz rast od 8,9 % u odnosu na prethodnu godinu. Pri

⁵ U vrijeme provođenja ovog istraživanja podaci za 2025. godinu nisu bili oficijelno publikovani u većini zemalja regije.

tome je bankarski sektor u prosjeku učestvovao sa 76,4 % ukupne aktive, dok **je sektor društava za osiguranje i reosiguranje, kao drugi po značaju, imao udio od 7,0 %, odnosno 21,8 milijardi eura ukupne aktive, uz godišnji rast od 7,2 %.**

Na slici 13 prikazana je profitabilnost banaka vs. društava za osiguranje i reosiguranje izražena kao stopa prinosa na prosječnu aktivu (*return on average assets – ROAA*).

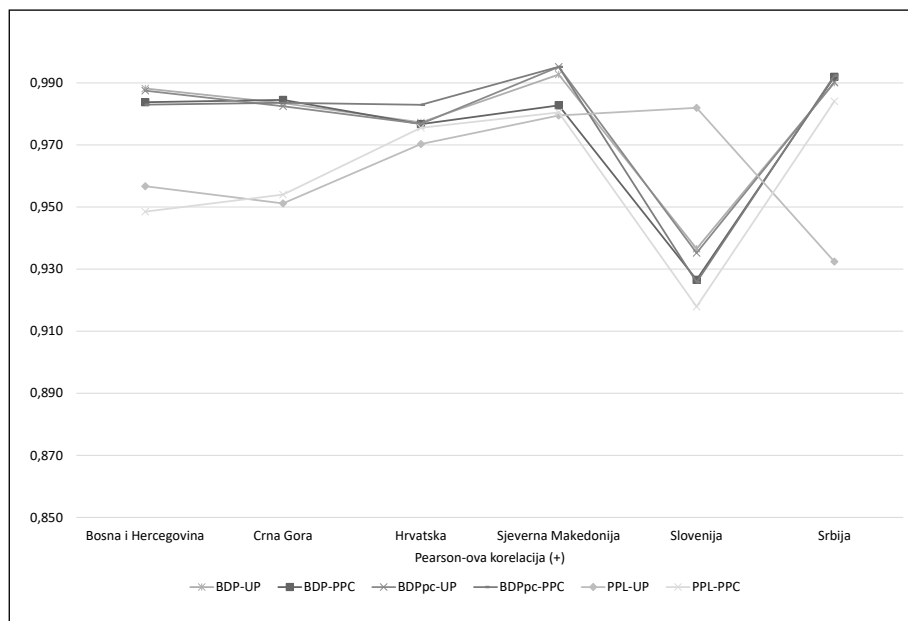
Slika 13. Stope prinosa na prosječnu aktivu u 2024. godini

Sektor osiguranja ADRIA regije u 2024. godini ostvario je, u prosjeku, ROAA od 3,0 %, dok je bankarski sektor ostvario nižu stopu prinosa od 2,2 % (jedino u Sjevernoj Makedoniji osiguravajuća društva imala su nešto nižu ROAA, 2,0 %, u odnosu na banke, 2,2 %), nasuprot 2023. godini kada je ROAA za banke bila 2,0 %, a za sektor osiguranja 1,3 %. **Ukupna dobit sektora osiguranja u 2024. godini u apsolutnom izrazu iznosila je 633,4 miliona eura, a bankarski sektor generisao je dobit od čak 4.964,9 miliona eura (7,8 puta veću).**

Slika 14 pokazuje **visoke pozitivne koeficijente Pearsonove korelacije**, pri čemu se koeficijenti za posmatrane parametre kreću u rasponu od 0,918 (prosječna plata – premija *per capita*, Slovenija) do 0,995 (BDP *per capita* – premija *per capita*, Sjeverna Makedonija).

Slika 14. Pozitivna Pearsonova korelacija

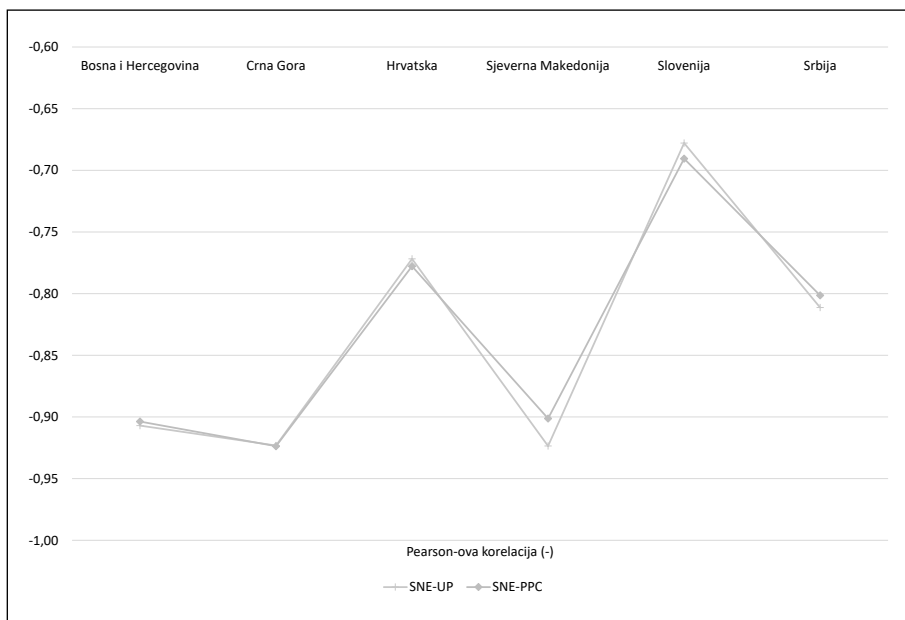

Koeficijenti Pearsonove korelacije za različite parametre ukazuju da je **povezanost između razvoja tržišta osiguranja u regiji i makroekonomskog okruženja ostala na približno istom nivou** i nakon produženja vremenskih serija za dodatnu godinu. I dalje se uočavaju **statistički veoma značajne veze** između promjena: BDP-a i ukupne premije, BDP-a i premije *per capita*, BDP-a *per capita* i ukupne premije, BDP-a *per capita* i premije *per capita*, prosječne plate i ukupne premije, kao i prosječne plate i premije *per capita*.

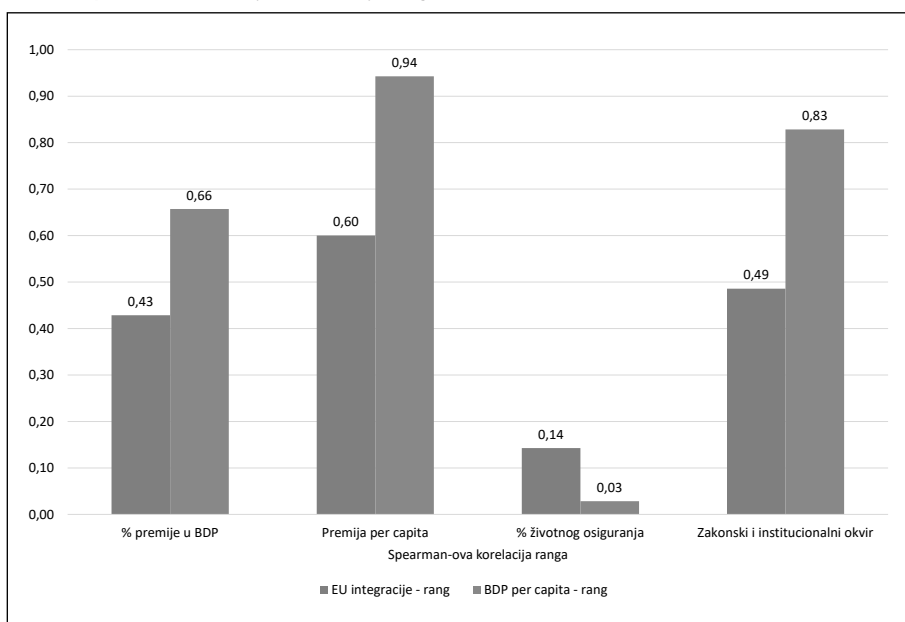
Statistički veoma **značajna negativna korelacija** (vidjeti sliku 15) **uočena je između stope nezaposlenosti i ukupne premije, kao i između stope nezaposlenosti i premije *per capita*** u svim zemalja regije. Vrijednosti koeficijenata kretale su se u rasponu od -0,924 (stopa nezaposlenosti – ukupna premija, Sjeverna Makedonija; stopa nezaposlenosti – premija *per capita*, Crna Gora) do -0,678 (stopa nezaposlenosti – ukupna premija, Slovenija).

Ako se podaci o stepenu integracije u EU, BDP-u *per capita* kao relevantnom pokazatelju dostignutog nivoa ekonomskog razvoja te stepenu razvoja sektora osiguranja u zemljama regije posmatraju na ordinalnoj skali za 2025. godinu, moguće je uporediti Spearmanove koeficijente korelacije ranga među zemljama ADRIA regije. Poređenje se vrši prema sljedećim pokazateljima dostignutog razvoja sektora osiguranja: penetracija osiguranja, gustoća osiguranja, učešće životnog osiguranja u ukupnoj premiji te zakonski i institucionalni okvir (vidjeti sliku 16).

Slika 15. Negativna Pearsonova korelacija

Slika 16. Spearmanovi koeficijenti korelacije ranga

Slika 16 pokazuje da se ovi koeficijenti nisu mijenjali u odnosu na 2024. godinu te da su znatno viši za rang prema BDP-u *per capita* nego za rang prema stepenu integracije u EU. To dodatno potvrđuje da je **povezanost razvoja sektora osiguranja sa BDP *per capita* znatno izraženija nego sa procesom evropskih integracija zemalja ADRIA regije**. Također, kao i prethodne godine, i u 2025. godini nije utvrđena korelacija u pogledu učešća životnog osiguranja i EU integracija, odnosno **rang učešća životnog osiguranja u zemljama ADRIA regije nije povezan sa rangom dostignutog stepena integracije zemalja u EU**.

4. Aktuelna kretanja na tržištima osiguranja zemalja ADRIA regije u 2025. godini

U 2025. godini, slično kao i tokom prethodne godine, **regulatorni i institucionalni okvir** tržišta osiguranja u ADRIA regiji ostao je relativno stabilan, **bez značajnijih strukturnih izmjena**. Ipak, važno je naglasiti da je 1. januara 2023. godine u Sloveniji i Hrvatskoj, kao članicama EU, započela puna primjena standarda MSFI 17 (IFRS 17) – Ugovori o osiguranju (*Insurance Contracts*). Njegova primjena omogućena je nakon što je Evropska komisija formalno odobrila ovaj standard, uz ostavljanje prostora državama članicama da uvedu prelazna rješenja i dodatne smjernice kako bi se osiguravajuća društva lakše prilagodila novom međunarodnom standardu finansijskog izvještavanja. Uvođenje ovog standarda predstavlja značajnu promjenu u načinu priznavanja prihoda i obaveza u sektoru osiguranja. Njegov osnovni cilj je unapređenje transparentnosti, veća dosljednost primijenjenih računovodstvenih pristupa i bolja međunarodna uporedivost finansijskih izvještaja osiguravajućih društava.

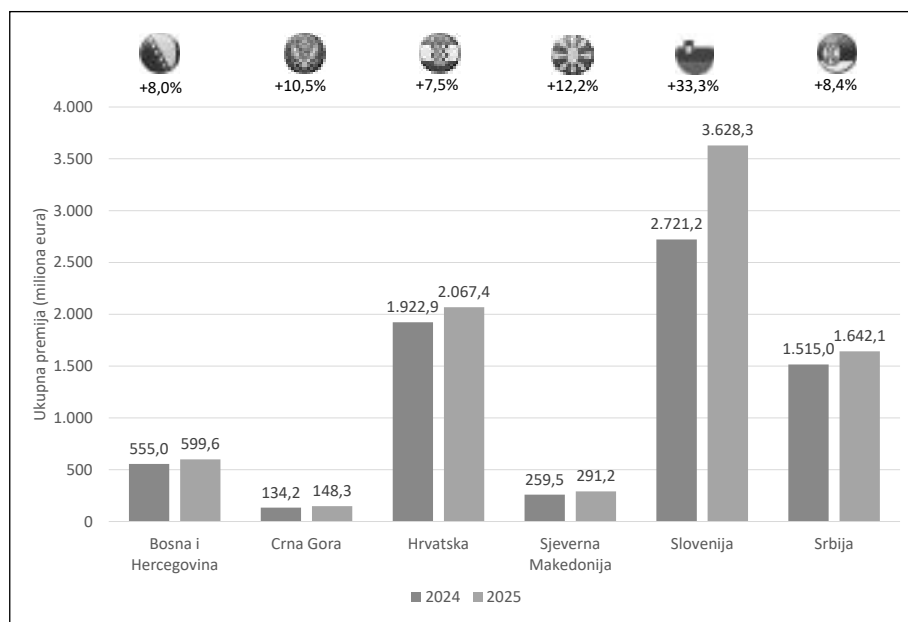
Preliminarne analize EIOPA ukazuju da je početna primjena standarda imala heterogene efekte među osiguravateljima, pri čemu je u velikom broju slučajeva evidentirano povećanje tehničkih obaveza, što je posljedično utjecalo na smanjenje kapitalnih pokazatelja i adekvatnosti kapitala. Nasuprot tome, zemlje ADRIA regije koje nisu članice EU, ali imaju status kandidata za članstvo – Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija i Sjeverna Makedonija – odgodile su implementaciju kako MSFI 17, tako i jedinstvenog prudencionog sistema nadzora nad sektorom osiguranja Solventnosti II, koji je u EU formalno stupio na snagu još 1. januara 2016. godine. Faktički, implementacija Solventnosti II u ADRIA regiji odvija se **asimetrično** – dok su članice EU u potpunosti usklađene, ostale zemlje nalaze se u fazi postepene harmonizacije, koja je **uslovljena regulatornim kapacitetima, strukturom tržišta i dinamičkom evropskih integracija**.

Pored toga, u skladu s relativno stabilnim regulatornim okruženjem i sporijom dinamikom reformi u dijelu ADRIA regije, **liberalizacija tržišta**

osiguranja od autoodgovornosti nalazi se **u različitim fazama implementacije**. U pojedinim zemljama i dalje su prisutni administrativno regulisani tarifni sistemi premija, što ukazuje na postepeni karakter tržišnog otvaranja i regulatornog usklađivanja. Nadzorni okvir sektora osiguranja također nije pretrpio značajnije promjene te su zadržani postojeći modeli supervizije, koji se u najvećoj mjeri oslanjaju na institucionalne mehanizme i regulatorne strukture uspostavljene tokom prethodnih nekoliko decenija.

Podaci o tržištima osiguranja zemalja ADRIA regije za 2025. godinu ukazuju na nastavak rasta u većini segmenata poslovanja. Slika 17 ilustruje ukupnu premiju tržišta osiguranja zemalja regije u 2024. i 2025. godini.

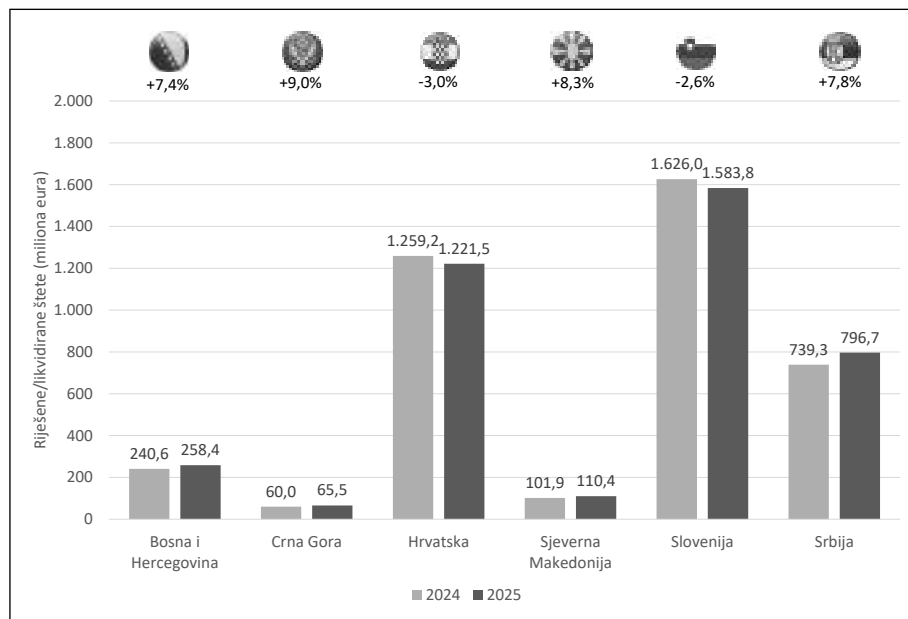
Slika 17. Ukupna premija tržišta osiguranja zemalja ADRIA regije u 2024. i 2025. godini

Sa slike 17 može se vidjeti da **Slovenija** ima najveću ukupnu premiju osiguranja, u iznosu od 3.628,3 miliona eura, što čini čak **43,3 % ukupnog tržišta osiguranja ADRIA regije** u 2025. godini. Slovenija je ujedno ostvarila i najveći i rekordni relativni rast premije u odnosu na 2024. godinu, od 33,33 %, što u apsolutnom izrazu predstavlja povećanje od 907,1 miliona eura. Također, kao što je već naglašeno, ostale zemlje ADRIA regije u 2025. godini ostvarile su rast ukupne premije osiguranja u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 18 prikazuje iznose riješenih/likvidiranih šteta po pojedinim zemljama ADRIA regije u 2024. i 2025. godini.

Slika 18. Riješene/likvidirane štete na tržištima osiguranja zemalja ADRIA regije u 2024. i 2025. godini

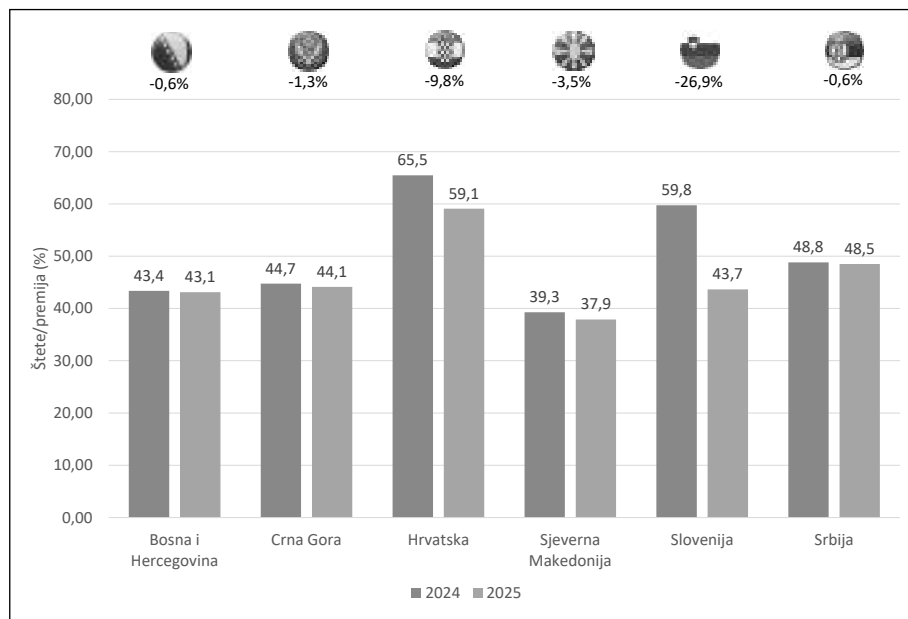
Ukupne riješene/likvidirane štete na tržištima osiguranja ADRIA regije u 2025. godini iznosile su 4.036,1 miliona eura, što predstavlja gotovo **nepromijenjen** nivo u odnosu na prethodnu godinu. Kao što se može uočiti sa slike 18, Slovenija i Hrvatska bilježe najveće apsolutne iznose šteta – 1.583,8 miliona eura i 1.221,5 miliona eura, respektivno – što je u skladu sa njihovim najvećim iznosima premija osiguranja (slike 8 i 17).⁶ Jedino ove dvije zemlje premašile su prag od milijardu eura likvidiranih šteta u 2025. godini, kao uostalom i prethodne godine. **Slovenija učestvuje sa 39,2 %, a Hrvatska sa 30,3 % u ukupnim štetama regije.**

Za razliku od 2024. godine, kada je Slovenija zabilježila pad iznosa šteta od 19,6 % u odnosu na 2023. godinu pa je i cijela regija zabilježila pad iznosa šteta, taj regionalni pokazatelj u 2025. godini ostao je relativno nepromijenjen jer je Slovenija imala neznatan pad šteta od 2,6 %, a kod Hrvatske likvidirane štete pale su za 3,0 %. Međutim, u ostalim zemljama ADRIA regije došlo je do blagog rasta ukupnih šteta.

Slika 19 prikazuje kvote šteta (odnos šteta i premija, u %) po pojedinim zemljama ADRIA regije u 2024. i 2025. godini.

⁶ Podaci o štetama u Sloveniji za 2025. godinu procijenjeni su na osnovu izvještaja za prva tri kvartala 2025. godine, koji je posljednje objavilo Slovensko udruženje osiguravatelja.

Slika 19. Kvote šteta na tržištu osiguranja ADRIA regije u 2024. i 2025. godini

Kvota šteta na nivou tržišta osiguranja ADRIA regije u 2025. godini iznosila je 48,2 %, što predstavlja **smanjenje od 8,5 postotna poena** u odnosu na 2024. godinu (tada 56,7 %). Najveći doprinos ovom padu dala je Slovenija, gdje je kvota šteta u odnosu na prethodnu godinu smanjena za 16,1 postotni poen, te Hrvatska, sa smanjenjem od 6,4 postotna poena. U 2025. godini **najveća kvota šteta zabilježena je u Hrvatskoj, 59,1 %**, dok su sve ostale zemlje regije imale kvotu manju od 50 %. Važno je napomenuti da u obračunu pokazatelja kvote šteta nisu korišteni podaci o mjerodavnoj premiji i mjerodavnim štetama, što utječe na preciznost interpretacije.

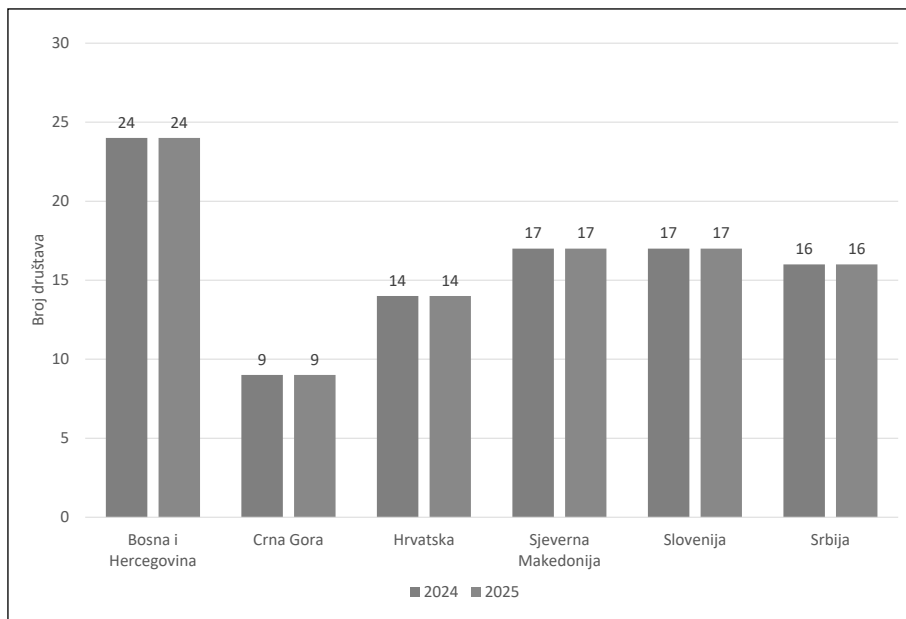
Na slici 20 dat je pregled broja osiguravajućih društava po zemljama regije u dvije sukcesivne godine, 2024. i 2025.

U 2025. godini na tržištima osiguranja ADRIA regije poslovalo je ukupno **97 osiguravajućih društava**, a njihov broj ostao je **nepromijenjen** u odnosu na prethodnu godinu. **Najveći broj društava posluje na tržištu Bosne i Hercegovine** – ukupno 24, od čega 10 sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine i 14 sa sjedištem u Republici Srpskoj.

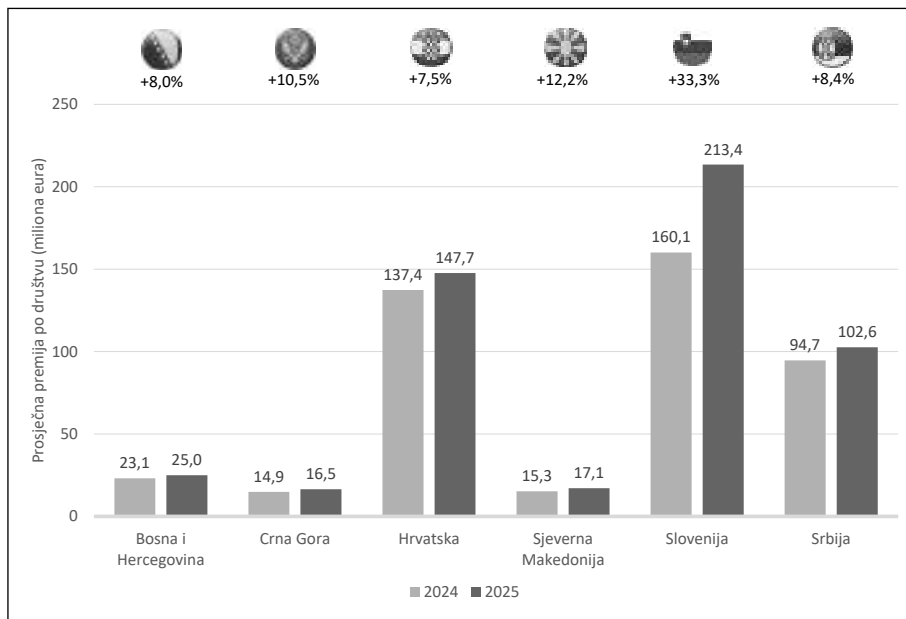
Broj osiguravajućih društava na tržištu ADRIA regije i dalje je nesrazmjerno velik u odnosu na ostvarenu ukupnu premiju, što potvrđuje visina prosječne premije po društvu (vidjeti sliku 21).

Na nivou cijele ADRIA regije prosječna premija po osiguravajućem društvu u 2025. godini iznosila je 86,4 miliona eura. Najveću prosječne

Slika 20. Broj društava za osiguranje ADRIA regije u 2024. i 2025. godini

Slika 21. Prosječna premija po društvu u 2024. i 2025. godini

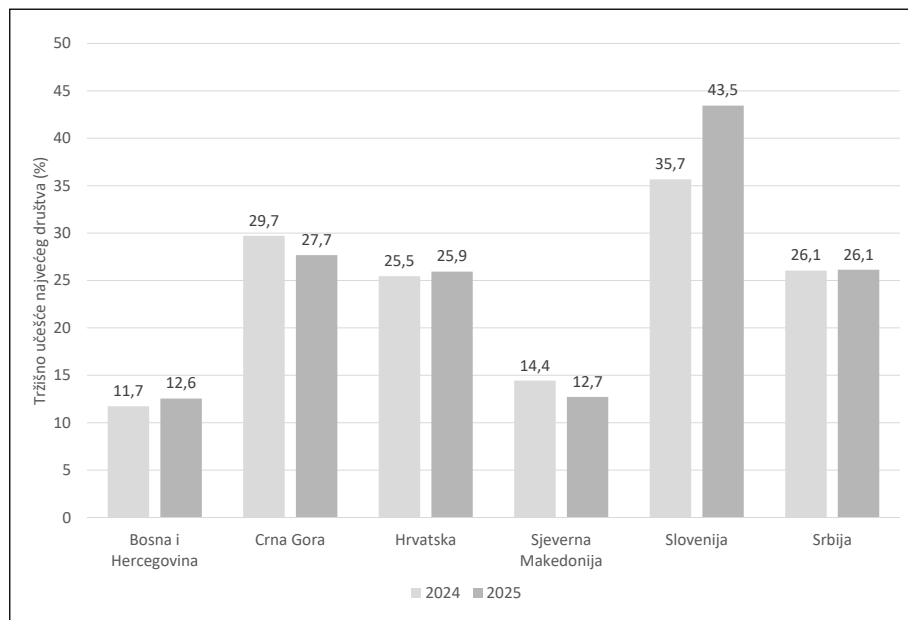

premije ostvarila je Slovenija, 213,4 miliona eura, te Hrvatska, 147,7 miliona eura. U 2025. godini, Srbija je zabilježila prosječnu premiju po društvu nešto veću od 100 miliona eura (konkretno, 102,6 miliona eura).

Nasuprot tome, u **Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Sjevernoj Makedoniji** prosječna premija po društvu u 2025. godini ne prelazi 25 miliona eura. Iako ove tri zemlje zajedno **učestvuju sa samo 12,4 % ukupne premije osiguranja regije, u njima posluje čak 50 osiguravajućih društava**, što predstavlja više od polovine ukupnog broja društava u ADRIA regiji. S obzirom na ovakvu tržišnu strukturu – veliki broj društava uz niske prosječne premije po društvu – opravdano je očekivati nastavak procesa spajanja i akvizicija u sektoru osiguranja u ovim zemljama, što bi moglo dovesti do konsolidacije tržišta i povećanja efikasnosti poslovanja.

Pokazatelj koncentracije tržišta osiguranja, izražen tržišnim učešćem najvećeg osiguravajućeg društva po pojedinim zemljama ADRIA regije, u dvije sukcesivne godine (2024. i 2025.) prikazan je na slici 22.

Slika 22. Tržišno učešće najvećeg društva u 2024. i 2025. godini

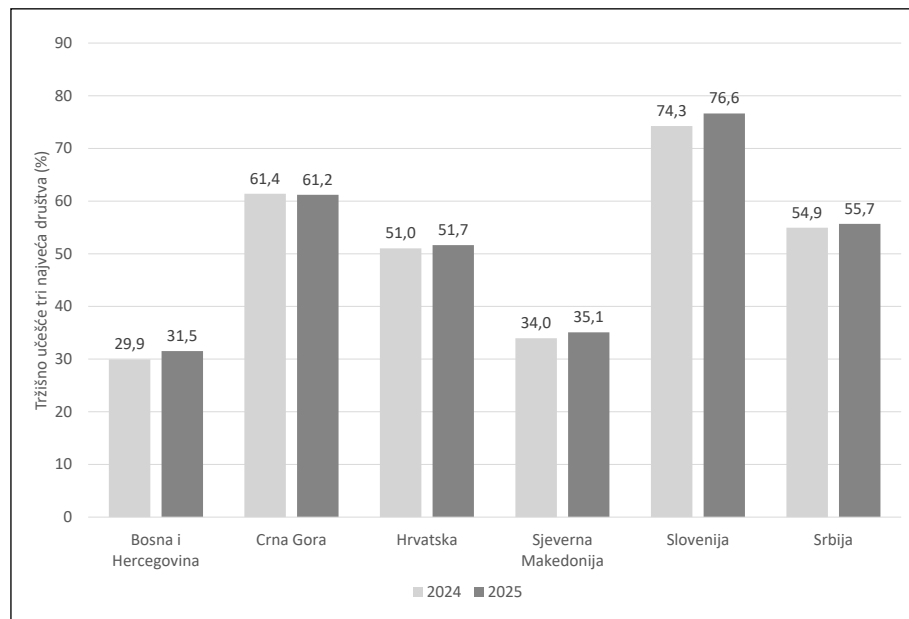

Slika 22 pokazuje da je u 2025. godini **najveći tržišni udio vodećeg osiguravajućeg društva zabilježen u Sloveniji, gdje je iznosio 43,5 %** (porast za 7,8 postotnih poena u odnosu na prethodnu godinu). Time je Slovenija drugu godinu zaredom preuzela primat od Crne Gore, koja je godinama imala najviši stepen tržišne koncentracije (inače, Crna Gora ima i najmanje osiguravajućih

društava, svega 9). S druge strane, **najniži tržišni udio vodećeg društva evidentiran je u Bosni i Hercegovini i Sjevernoj Makedoniji**, gdje su tržišni lideri ostvarili učešće od svega 12,6 % i 12,7 %, respektivno.⁷

Tržišna koncentracija dodatno se može sagledati kroz kumulativno učešće tri najveća osiguravajuća društva po pojedinim zemljama ADRIA regije u 2024. i 2025. godini, što je prikazano na slici 23.

Slika 23. Tržišno učešće tri najveća društva u 2024. i 2025. godini

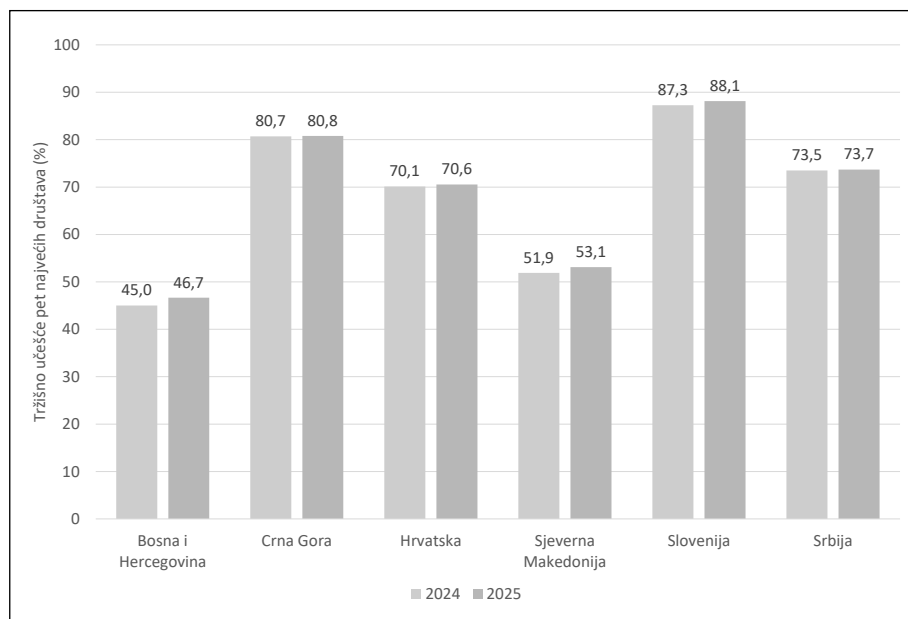

Prema podacima prikazanim na slici 23, tri najveća društva pokrivaju 61,4 % ukupnog tržišta ADRIA regije. **Najveće učešće tri najviše rangirana društva prema ostvarenoj premiji u 2025. godini zabilježeno je u Sloveniji (76,6 %), dok je najmanje učešće registrovano u Bosni i Hercegovini (31,5 %).**

Stepen tržišne koncentracije može se također analizirati i kroz kumulativno učešće pet najvećih osiguravajućih društava po pojedinim zemljama ADRIA regije u 2024. i 2025. godini, što je prikazano na slici 24.

⁷ Podaci o tržišnom učešću pojedinih osiguravatelja za Srbiju za 2025. godinu procijenjeni su na osnovu podataka za III kvartal 2025. godine, koje je za vrijeme provođenja ovog istraživanja objavila Narodna banka Srbije, a za Sloveniju na osnovu podataka za prva tri kvartala 2025. godine, koje je objavilo Slovensko udruženje osiguravatelja.

Slika 24. Tržišno učešće pet najvećih društava u 2024. i 2025. godini

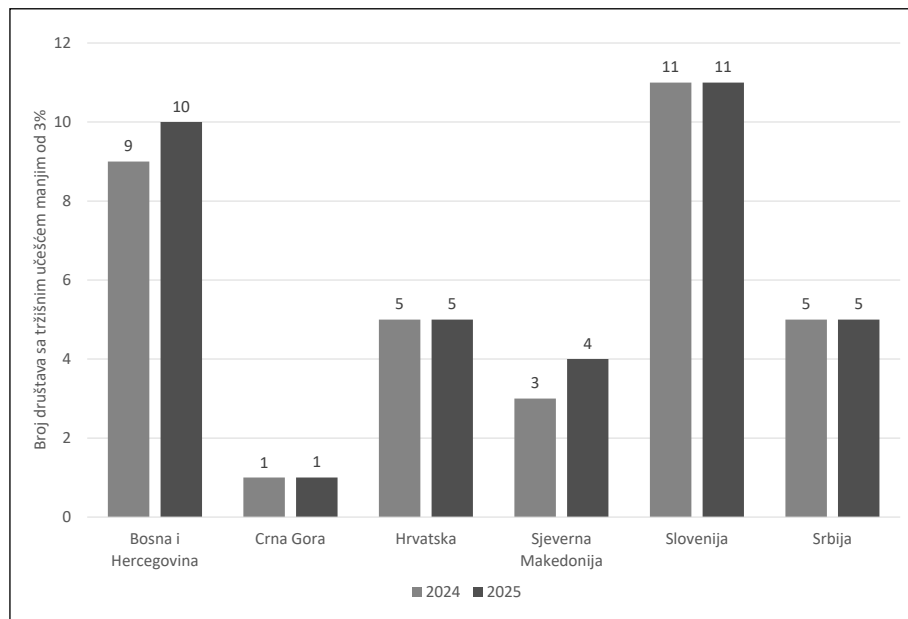

Pet vodećih društava učestvuje sa 76,7 % ukupnog tržišta regije. **Najveće učešće pet najviše rangiranih društava prema ostvarenoj premiji u 2025. godini zabilježeno je u Sloveniji (88,1 %), dok je najmanje učešće evidentirano u Bosni i Hercegovini (46,7 %).**

Prema tome, odabrani pokazatelji koncentracije tržišta upućuju na značajne razlike u strukturi tržišta osiguranja među zemljama ADRIA regije. Tržišta poput Slovenije karakteriše visoka koncentracija, gdje vodeća društva dominiraju većinom ukupne premije, što ukazuje na izraženiju tržišnu konsolidaciju. Nasuprot tome, tržišta poput Bosne i Hercegovine i Sjeverne Makedonije pokazuju nizak stepen koncentracije, sa relativno malim tržišnim udjelima vodećih društava, što upućuje na fragmentiranu tržišnu strukturu i veći broj manjih učesnika. Drugim riječima, **tržišta osiguranja u ADRIA regiji prolaze kroz različite faze razvoja, pri čemu je u pojedinim zemljama već prisutan visok nivo koncentracije, dok u drugima postoji potencijal za daljnju profesionalizaciju i konsolidaciju sektora.**

Fragmentiranost tržišta, odnosno učešće manjih osiguravajućih društava, može se aproksimirati brojem društava sa pojedinačnim tržišnim učešćem manjim od 3 % u 2024. i 2025. godini, što je prikazano na slici 25.

Slika 25. Broj društava sa tržišnim učešćem manjim od 3 % u 2024. i 2025. godini

U 2025. godini **ukupan broj društava sa tržišnim učešćem manjim od 3 % u ADRIA regiji bio je 36. Najveći broj takvih društava imale su Slovenija (11) i Bosna i Hercegovina (10), a najmanji Crna Gora (samo jedno društvo).** U odnosu na 2024. godinu, broj ovih društava povećan je za po jedno u Bosni i Hercegovini i Sjevernoj Makedoniji, dok u ostalim zemljama regije nije bilo promjena.

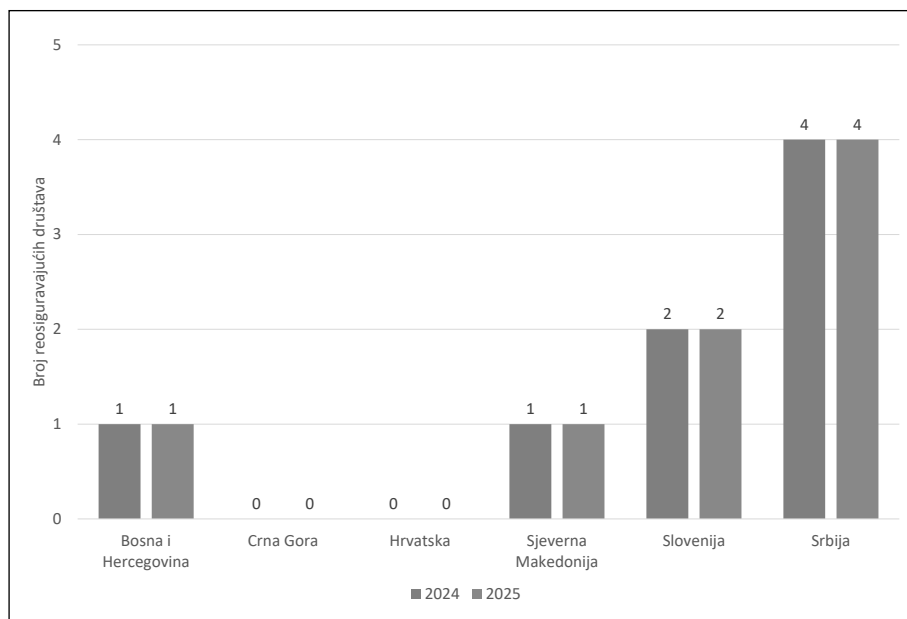
Struktura sektora osiguranja ADRIA regije dodatno se može analizirati kroz broj društava za reosiguranje, što je prikazano na slici 26.

Posljednjih godina na tržištu ADRIA regije bilo je aktivno ukupno **8 društava za reosiguranje.** Najveći broj registrovan je u Srbiji (4 društva), zatim u Sloveniji (2 društva), dok je po jedno društvo zabilježeno u Bosni i Hercegovini i Sjevernoj Makedoniji. Na tržištima Crne Gore i Hrvatske, u analiziranom periodu, nije bilo registrovanih društava za reosiguranje.

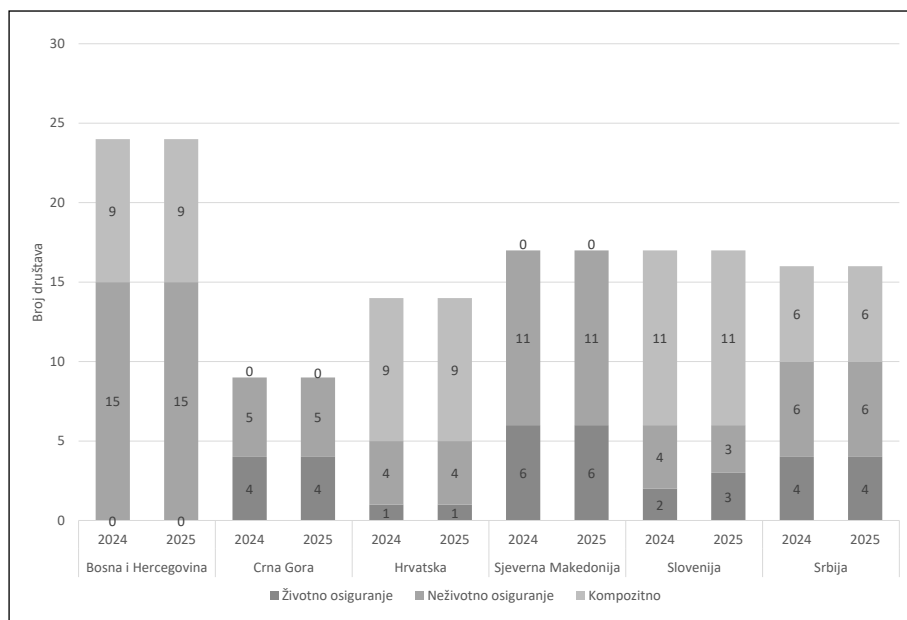
Slika 27 prikazuje strukturu osiguravajućih društava prema vrsti osiguranja na koju su primarno fokusirana, a ta struktura se nije značajno mijenjala u odnosu na prethodnu godinu. Jedina promjena desila se u Sloveniji, gdje je broj društava za neživotno osiguranje smanjen za jedno, dok je broj društava za životno osiguranje povećan za jedno, čime je sada njihov broj izjednačen (3 društva).

Analiza strukture i dalje ukazuje na izraženu **dominaciju društava specijaliziranih za neživotna osiguranja** (44 društva) u odnosu na društva

Slika 26. Broj društava za reosiguranje u 2024. i 2025. godini

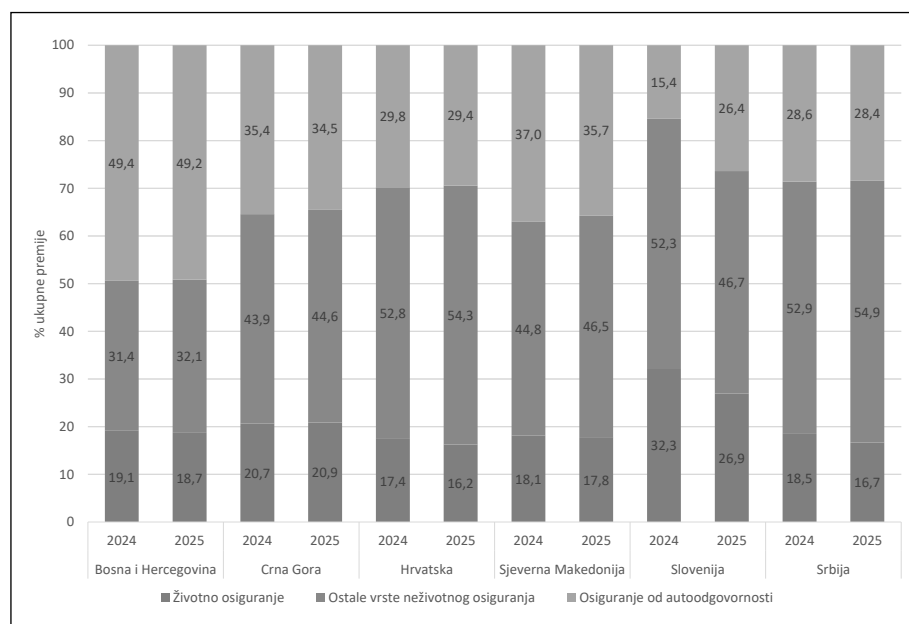
Slika 27. Broj životnih, neživotnih i kompozitnih osiguravatelja u 2024. i 2025. godini

koja se bave životnim osiguranjima (18 društava) i kompozitna društva (35). Najveći broj kompozitnih osiguravatelja zabilježen je u Sloveniji (11) te Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj (po 9). Trenutni regulatorni okvir u većini zemalja više ne omogućava osnivanje novih kompozitnih društava, jer se djelatnosti životnog i neživotnog osiguranja moraju organizacijski razdvajati, čime se dodatno oblikuje struktura tržišta osiguranja.

Grafički prikaz komparativne strukture ukupne premije osiguranja, prema učešću životnog osiguranja, osiguranja od autoodgovornosti i ostalih vrsta neživotnog osiguranja na tržištima ADRIA regije u 2024. i 2025. godini, dat je na slici 28.

Slika 28. Učešće životnog osiguranja, osiguranja od autoodgovornosti i drugih vrsta neživotnog osiguranja na tržištima ADRIA regije u 2024. i 2025. godini

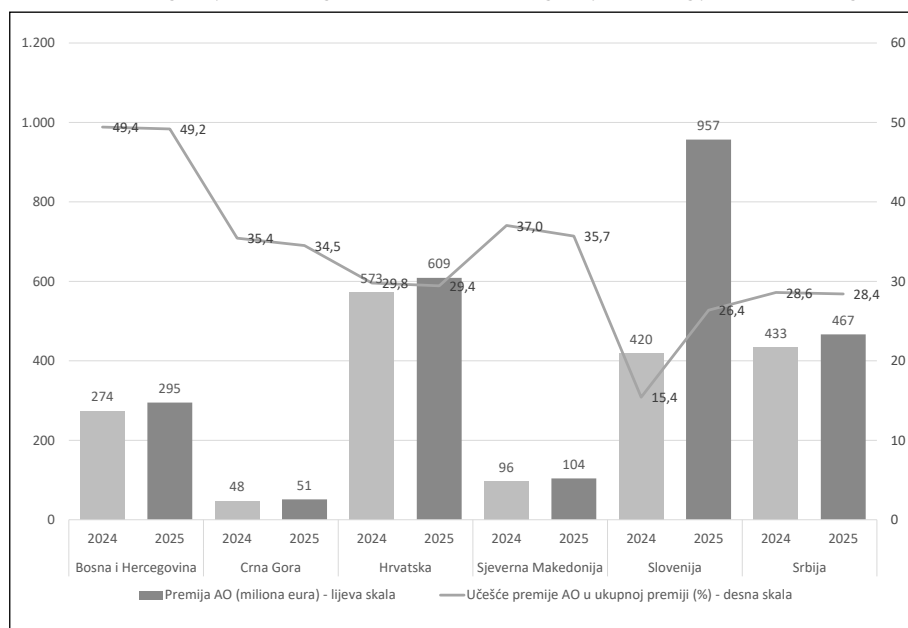
Struktura ukupne premije osiguranja, u smislu učešća životnog osiguranja, osiguranja od autoodgovornosti (MTPL) i ostalih vrsta neživotnog osiguranja, u 2025. godini nije značajnije izmijenjena u odnosu na prethodnu godinu. **Učešće životnog osiguranja u ukupnoj premiji ADRIA regije smanjeno je sa 23,6 na 21,3 % i još se ne vraća na rekordni nivo zabilježen 2015. godine (28,9 %).** Nakon kratkotrajnog rasta u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu (sa 22,6 % na 23,6 %), u 2025. godini ponovo je evidentiran pad, čime se potvrđuje trend blagog opadanja ovog segmenta.

Nasuprot tome, **učešće premije osiguranja od autoodgovornosti poraslo je sa 25,9 % na 29,6 %**, što predstavlja nastavak rasta zabilježenog i u 2024. godini (sa 23,5 % na 25,9 %). Istovremeno, **učešće ostalih neživotnih osiguranja u ukupnoj premiji regije smanjeno je sa 50,5 % na 49,1 %**, čime je nastavljen trend pada iz prethodne godine, kada je ovo učešće smanjeno sa 53,9 % na 50,5 %.

Kao što se može primijetiti sa slike 28, **najveće učešće osiguranja od autoodgovornosti** u 2025. godini zabilježeno je, kao i u prethodnim godinama, **u Bosni i Hercegovini (49,2 %), Sjevernoj Makedoniji (35,7 %) i Crnoj Gori (34,5 %)**. U ostalim zemljama ADRIA regije učešće osiguranja od autoodgovornosti u ukupnoj premiji bilo je pojedinačno ispod 30 %.

Komparativni prikaz učešća osiguranja od autoodgovornosti na tržištima osiguranja zemalja ADRIA regije u 2024. i 2025. godini dat je na slici 29, pri čemu se lijeva osa odnosi na apsolutni iznos premije osiguranja od autoodgovornosti (u milionima eura), dok desna osa prikazuje procentualno učešće premije po osnovu osiguranja od autoodgovornosti u ukupnoj premiji.

Slika 29. Učešće osiguranja od autoodgovornosti na tržištima osiguranja ADRIA regije u 2024. i 2025. godini

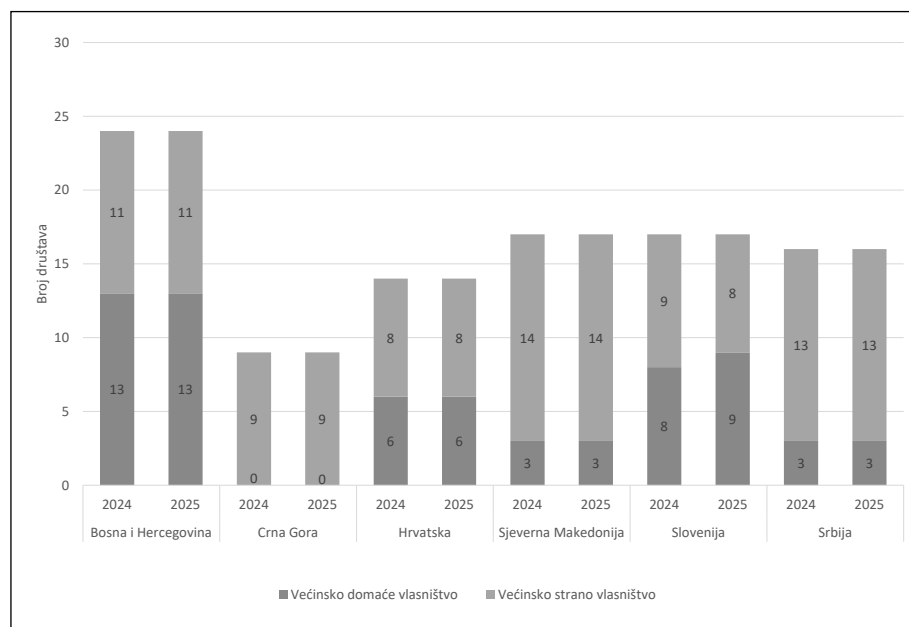

Premija osiguranja od autoodgovornosti na nivou cijele regije u 2025. godini iznosila je 2.482,4 miliona EUR, što predstavlja 29,6 % ukupne premije, te je povećana za čak 638,4 miliona eura, odnosno 34,6 %, u odnosu na 2024. godinu. Nadalje, sa slike 29 može se uočiti da je

najmanje učesće osiguranja od autoodgovornosti zabilježeno u Sloveniji (26,4 %), gdje je ukupna premija ove vrste osiguranja u 2025. godini iznosila 957,0 miliona eura. Međutim, s obzirom na veličinu i razvijenost slovenačkog tržišta osiguranja, **riječ je istovremeno o najvećem nominalnom iznosu premije osiguranja od autoodgovornosti ostvarenog u 2025. godini među zemljama ADRIA regije**. Istovremeno, Slovenija je 2025. godini ostavila **i rekordno povećanje premije osiguranja od autoodgovornosti za 128,0 % (537,2 miliona eura)**.

Komparativni prikaz strukture tržišta osiguranja prema vlasničkom porijeklu kapitala, odnosno broju društava sa većinskim domaćim i stranim vlasništvom u 2024. i 2025. godini, prikazan je na slici 30.

Slika 30. Broj društava sa većinskim domaćim i stranim vlasništvom u 2024. i 2025. godini

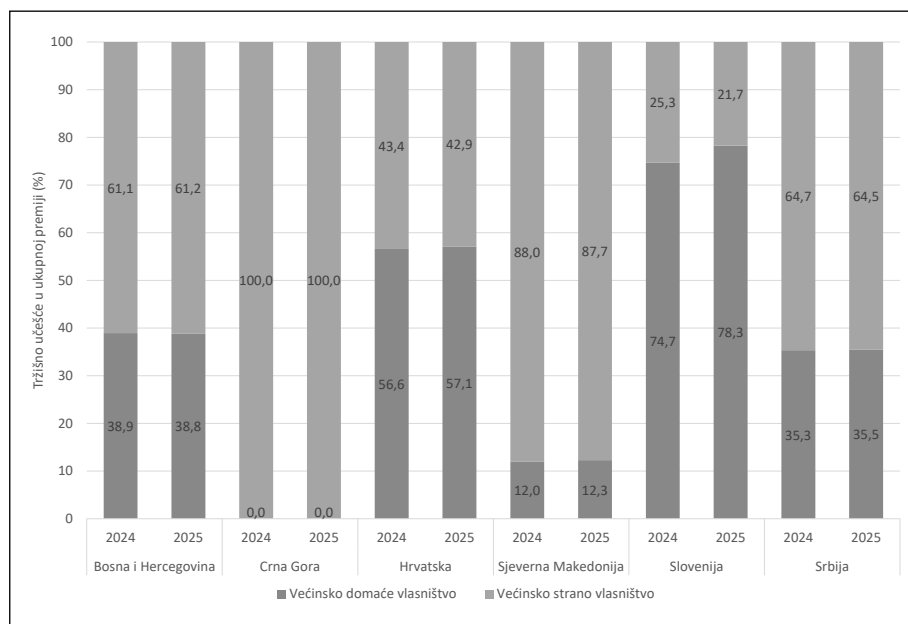
Prema tome, struktura tržišta osiguranja ADRIA regije u 2025. godini, posmatrana prema vlasničkom porijeklu kapitala, ostala je gotovo nepromijenjena u odnosu na prethodnu godinu. Izuzetak predstavlja Slovenija, gdje je broj osiguravajućih društava u većinskom stranom vlasništvu smanjen za jedno, uz istovremeno povećanje broja društava u većinskom domaćem vlasništvu.

Dalje, **od ukupno 97 osiguravajućih društava u ADRIA regiji u 2025. godini, čak 63 se nalazi u većinskom stranom vlasništvu, što čini oko 65 % ukupnog broja društava**. Dominacija stranih osiguravatelja posebno je izražena u Crnoj Gori, gdje su svih devet društava u većinskom stranom

vlasništvu, zatim u Sjevernoj Makedoniji (14 od 17) i Srbiji (13 od 16). Nasuproto tome, na tržištu osiguranja Bosne i Hercegovine prevladavaju društva sa većinskim domaćim vlasništvom (13 od 24), dok je od 2025. godine sličan odnos prisutan i u Sloveniji (8 od 17). Vrijedi napomenuti da su među društvima sa većinskim stranim vlasništvom česti primjeri prekograničnog prisustva unutar same regije, pri čemu su osiguravatelji iz pojedinih zemalja, posebno Slovenije i Hrvatske, aktivni na tržištima drugih zemalja ADRIA regije, poput Bosne i Hercegovine i Crne Gore.⁸

Na slici 31 dat je komparativni prikaz tržišnog učešća društava sa većinskim domaćim i stranim vlasništvom u 2024. i 2025. godini.

Slika 31. Tržišno učešće društava sa većinskim domaćim i stranim vlasništvom u 2024. i 2025. godini

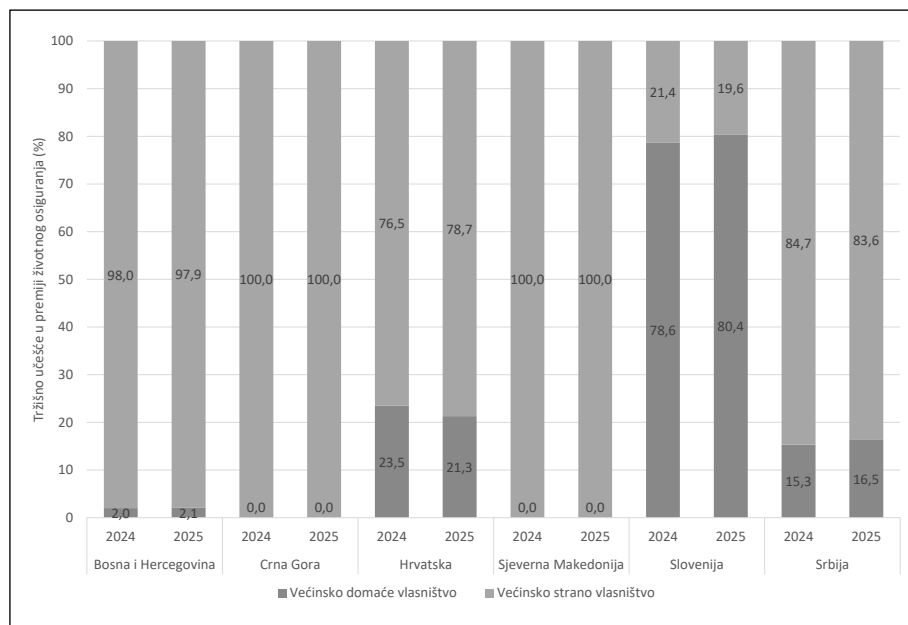
S obzirom na pomenutu promjenu na slovenačkom tržištu osiguranja, **osiguravatelji sa većinskim stranim vlasništvom ostvarili su tržišno učešće od 41,8 % u ukupnoj premiji ADRIA regije u 2025. godini**, što predstavlja smanjenje za 3,3 postotna poena u odnosu na prethodnu godinu. Istovremeno, **osiguravatelji sa većinskim domaćim vlasništvom povećali su svoje učešće na 58,2 %** (dakle, sa 54,9 %).

⁸ Podaci o vlasničkoj strukturi za Srbiju i Sloveniju za 2025. godinu procijenjeni su na osnovu podataka za treći kvartal 2025. godine.

Kao što je naprijed bilo riječi, nakon Crne Gore, gdje osiguravajuća društva sa većinskim stranim vlasništvom pokrivaju cijelo tržište, najveće tržišno učešće većinski strani osiguravatelji zabilježili su na tržištu Sjeverne Makedonije (87,7%), Srbiji (64,5%) te Bosni i Hercegovini (61,2%). U Sloveniji i Hrvatskoj to učešće je manje od 50%.

Slika 32 fokusira se na tržišno učešće društava sa većinskim domaćim i stranim vlasništvom posebno u segmentu životnog osiguranja.

Slika 32. Tržišno učešće u premiji životnog osiguranja društava sa većinskim domaćim i stranim vlasništvom u 2024. i 2025. godini

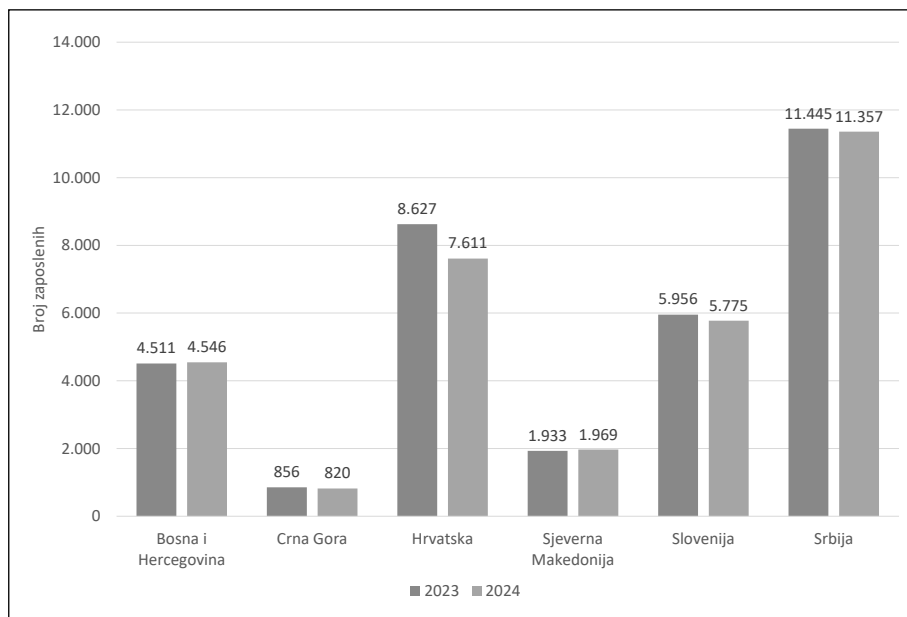
Kada je riječ o životnom osiguranju, na tržištima osiguranja u ADRIA regiji dominiraju osiguravatelji iz Evropske unije. Kao što se može uočiti sa slike 32, **društva u većinskom stranom vlasništvu pokrivaju cjelokupno tržište životnog osiguranja ne samo u Crnoj Gori, već i u Sjevernoj Makedoniji, kao i 97,9 % tržišta životnog osiguranja u Bosni i Hercegovini. Zatim slijedi Srbija, gdje im je učešće 83,6 %, potom Hrvatska, 78,7 % i, na kraju, Slovenija, sa svega 19,6 %.**

Konsekventno, u ukupnoj premiji životnog osiguranja na nivou ADRIA regije osiguravatelji u većinskom stranom vlasništvu učestvuju sa 56,5%. Ovaj rezultat prvenstveno je posljedica njihovog relativno malog učešća u **Sloveniji**, koja je **najveće tržište životnog osiguranja u regiji po apsolutnom iznosu premije – 976,9 miliona eura**, što čini više od polovine, odnosno

54,8 %, ukupne premije životnog osiguranja ADRIA regije, koja je u 2025. godini iznosila 1.781,1 miliona eura.

Na kraju, daje se prikaz broja zaposlenih u osiguravajućem sektoru pojedinih zemalja ADRIA regije.

Slika 33. Broj zaposlenih u osiguravajućem sektoru zemalja ADRIA regije u 2023. i 2024. godini

U osiguravajućim društvima zemalja ADRIA regije u 2024. godini bilo je zaposleno 32.078 radnika (posljednji dostupni podatak). Najviše njih bilo je uposleno u osiguravajućem sektoru Srbije (35,4 %), a zatim Hrvatske (23,7 %). Ukupan broj zaposlenih smanjen je za 1.250 u odnosu na godinu ranije.

5. Zaključak

Analiza osiguravajućeg sektora zemalja ADRIA regije u 2025. godini ukazuje na **nastavak stabilnog rasta bruto zaračunatih premija, pri čemu i dalje dominira segment neživotnog osiguranja, dok segment životnog osiguranja bilježi stagnaciju ili blagi pad**. Svi posmatrani tržišni subjekti pokazali su otpornost na eksterne ekonomske šokove i cikličke poremećaje, što potvrđuje **relativnu stabilnost sektora u uslovima izazovnog i turbulentnog makroekonomskog okruženja**, uključujući inflatorne pritiske, visoku nezaposlenost mladih, depopulaciju i ograničenu razvijenost domaćih tržišta kapitala.

Međutim, pojedina tržišta unutar ADRIA regije ostaju **heterogena**. Slovenija zadržava leadersku poziciju u smislu razvijenosti, penetracije osiguranja i inovativnosti proizvoda, dok ostale zemlje – Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Sjeverna Makedonija i Srbija – pokazuju postepeni napredak u rastu premije, profesionalizaciji sektora i modernizaciji distribucijskih kanala. Rast premije u većini zemalja generisan je prvenstveno segmentom osiguranja od autoodgovornosti i imovinskih osiguranja, uz postepeni razvoj dobrovoljnih zdravstvenih i životnih proizvoda, što ukazuje na diverzifikaciju portfolija proizvoda i prilagođavanje promjenljivim potrebama klijenata.

Sektor osiguranja u ADRIA regiji sve više se usmjerava na **digitalizaciju i inovacije u proizvodima i procesima**. Implementacija digitalnih kanala prodaje, automatizovanih procesa obrade šteta, primjena dronova i satelitske tehnologije za procjenu rizika te korištenje vještačke inteligencije u donošenju odluka, otvaraju značajne mogućnosti za povećanje efikasnosti, smanjenje troškova i jačanje preciznosti upravljanja rizicima. Paralelno s tim, **upravljanje klimatskim rizicima** postaje ključna strateška komponenta, s obzirom na učestalost i intenzitet prirodnih katastrofa, pri čemu primjeri poput ekstremnih poplava 2023. i 2024. godine pokazuju povećanu izloženost sektora u segmentu imovinskog osiguranja. Sektor se također mora sve više **prilagođavati globalnim trendovima** kroz razvoj ESG i zelenih finansijskih proizvoda, kao i indeksnog ili parametarskog osiguranja, osiguranja zasnovanog na korištenju i proizvoda koji pokrivaju nove rizike poput sajber prijetnji i političke nestabilnosti.

Treba apostrofirati da i sam **makroekonomski okvir ADRIA regije dodatno oblikuje dinamiku tržišta osiguranja**. Relativno nizak BDP *per capita*, visoka nezaposlenost, depopulacija i neodrživa struktura radno sposobnog stanovništva kreiraju izazove za rast i održivost sektora. Istovremeno, strane direktne investicije, posebno one iz Slovenije i Hrvatske, podstiču razvoj osiguravajućeg i finansijskog sektora, dok ostale zemlje regije ostaju ranjive zbog ograničenih investicionih tokova, zavisnosti od državnih subvencija, niske tehnološke složenosti proizvodne strukture i kontinuiranog odliva kvalifikovanih kadrova.

Ključno za dugoročnu stabilnost sektora je povjerenje osiguranika, koje se ostvaruje kroz finansijsku pismenost, transparentnost i kvalitetnu regulaciju. Integracija edukacije o osiguranju i finansijskoj pismenosti u obrazovni sistem, zajedno sa kontinuiranim naporima regulatornih tijela i industrije, predstavlja temelj za jačanje otpornosti društvene zajednice na rizike i osiguranje adekvatnog pokrivanja. Takav pristup omogućava ne samo zaštitu imovine i života pojedinaca, već i stabilnost ukupnog finansijskog sistema.

Summa summarum, **sektor osiguranja ADRIA regije u 2025. godini pokazuje nastavak rasta, otpornost na ekonomske i klimatske šokove, postepenu digitalizaciju i inovacije u proizvodima te potencijal za**

približavanje evropskim standardima razvijenosti tržišta osiguranja. Očekuje se da će budući razvoj sektora biti usmjeren na povećanje penetracije i gustoće osiguranja, unapređenje upravljanja rizicima, implementaciju ESG standarda i daljnju modernizaciju kroz tehnološke inovacije, čime će osiguranje u regiji igrati sve značajniju ulogu u socioekonomskom razvoju i otpornosti na nove globalne rizike.

Bibliografija

1. Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine. (2025). *Statistički izvještaj sektora osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: AZOBiH. <https://www.azobih.gov.ba>
2. Agencija za osiguranje Republike Srpske. (2025). *Izvještaj o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj*. Banja Luka: AORS. <https://www.azors.rs>
3. Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini. (2025). *Statistika tržišta osiguranja u Bosni i Hercegovini u 2025. godini* – <https://azobih.gov.ba/>
4. European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA). (2024). *Financial stability report – December 2024*. Frankfurt: EIOPA. <https://www.eiopa.europa.eu>
5. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA). (2025). *Insurance market in Croatia – statistical reports*. Zagreb: HANFA. <https://www.hanfa.hr>
6. Insurance Europe. (2024). *European insurance in figures*. Brussels: Insurance Europe. <https://www.insuranceeurope.eu>
7. Insurance Supervision Agency of Montenegro. (2025). *Annual report on the insurance market in Montenegro*. Podgorica: ISAM. <https://www.ano.me>
8. Insurance Supervision Agency of North Macedonia. (2025). *Annual report on the insurance sector in North Macedonia*. Skopje: ISANM. <https://aso.mk>
9. Montenegro Business (2025). *Performance of Montenegro's insurance sector in 2025*. <https://montenegrobusiness.eu/performance-of-montenegros-insurance-sector-in-2025/>
10. Narodna banka Srbije. (2025). *Insurance sector in Serbia – annual report*. Belgrade: NBS. <https://www.nbs.rs>
11. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2024). *Insurance and private pensions outlook*. Paris: OECD Publishing. <https://www.oecd.org>
12. Swiss Re Institute. (2024). *World insurance: Strengthening global resilience (Sigma report No. 4/2024)*. Zurich: Swiss Re Institute. <https://www.swissre.com/institute>
13. Triglav Group. (2025). *Triglav Group 9M 2025 results*. Ljubljana: Zavarovalnica Triglav. <https://www.triglav.eu>
14. XPRIMM Insurance Publications. (2025). *Insurance Report. Full Year 2024*
15. XPRIMM Insurance Report. (2025). *Statistics: BiH Q1 2025 – 6 % growth despite the slowing down property and motor insurance business*. <https://www.xprimm.com>

16. XPRIMM Insurance Report. (2026). *Croatia: In the first 11 months of 2025 the insurance sector reached EUR 1.9 billion*. <https://www.xprimm.com>
17. Razne web stranice:
 - Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine – <https://www.ano.ba/>
 - Agencija za nadzor osiguranja Crne Gore – <https://www.ano.me>
 - Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini – <https://azobih.gov.ba/>
 - Agencija za osiguranje Republike Srpske – <https://www.azors.rs.ba>
 - Agencija za superviziju osiguranja Sjeverne Makedonije – <https://aso.mk>
 - Agencija za zavarovalni nadzor (Slovenija) – <https://www.a-zn.si>
 - Banka Slovenije – <https://www.bsi.si>
 - Central Bank of Montenegro – <https://www.cbcg.me>
 - Centralna banka Bosne i Hercegovine – <https://www.cbbh.ba>
 - European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) – https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/insurance-statistics_en
 - Eurostat – <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
 - Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga – <https://www.hanfa.hr>
 - Hrvatski ured za osiguranje – <https://huo.hr>
 - Insurance Agency of Bosnia and Herzegovina – <https://azobih.gov.ba>
 - Narodna banka Srbije – <https://www.nbs.rs>
 - National Bank of the Republic of North Macedonia – <https://www.nbrm.mk>
 - Slovensko zavarovalno združenje – <https://www.zav-zdruzenje.si>
 - Udruženje društava za osiguranje Republike Srpske – <https://www.udors.org>
 - Udruženje društava za osiguranje u Federaciji Bosne i Hercegovine – <https://udofbih.ba>
 - Udruženje osiguravača Srbije – <https://uos.rs>